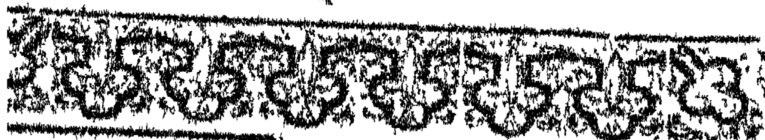

શ્રી અરવિંદ:
મનુષ્ય પ્રભુ અને
વિવિધ વિષયો

ના. મા. શાહ.

શ્રી

સામાયિક-પ્રતિક્રમણ સૂત્ર

અને

વિવિધ વિષય.

છપાવી પ્રસિદ્ધકર્તા

શા. ભાણજી માયા.—મુંબાઇ.

પુસ્તક મળવાનું ઠેકાણું.

શ્રાવક ભીમસિંહ માણેક.

જૈનપુસ્તકો તથા તીર્થોના નકશા પ્રસિદ્ધ કરનાર તથા વેચનાર.

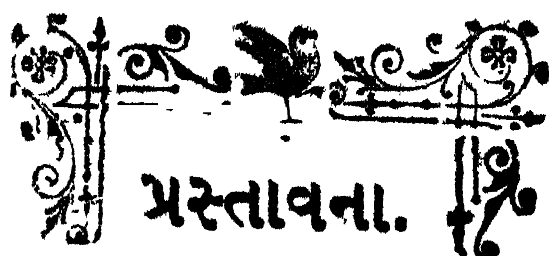
માંડવી શાકગલી—મુંબઇ.

આવૃત્તિ પહેલી—પ્રત ૧૦૦૦.

ઇ. સ. ૧૯૧૫—સંવત ૧૯૭૧.

કીંમત કાચુંપુંઠું ૦-૩-૦. પાકુંપુંઠું ૦-૪-૦.

અમદાવાદમાં
ઠીકરીરોડના પુલ નીચે આવેલા શ્રી જૈન વિદ્યાવિજય
પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં શા ચુનીલાલ અમથાશાએ છાપ્યું.

પ્રસ્તાવના.

આ પુસ્તક શ્રી સાધુમાર્ગી (સ્થાનકવાશી) સર્વ સમુદાયના જૈનભાઇઓને વાંચવા-ભણવાના ઉપયોગમાં આવે તે સારૂ યોગ્ય સંશોધન કરાવીને છપાવી બહાર પાડ્યું છે. એમાં સામાયિક સૂત્ર, પ્રતિક્રમણ સૂત્ર, આનુપૂર્વી, છંદસંગ્રહ, સાધુવંદણા, જીવરાશિ, દરરોજ ધારવાના ૧૪ નિયમ, માર્ગાનુસારીના ૩૫ બોલ અને સાધુજીને વહોરાવવા સંબંધી ૯૬ દોષ વગેરે અત્યુપયોગી વિષયો દાખલ કરવામાં આવ્યા છે.

સદરહુ વિષયોનાં આજસુધીમાં ઘણાં પુસ્તકો છપાયાં છે; તેના પ્રસિદ્ધકર્ત્તાઓ-

એ વાક્યરચના, લેખનશુદ્ધિ, વિરામચિન્હ અને વિષયસંકલના ઉપર યથાયોગ્ય લક્ષ આપેલું જણાતું નથી, પરંતુ અમોએ આ પુસ્તકને સઘળી રીતે શુદ્ધ અને સરળ બનાવવા યથાશક્તિ યત્ન કીધો છે, તેથી બીજાં પુસ્તકો કરતાં તે વિશેષ ઉપયોગી થઈ પડશે એમ મારૂં ધારવું છે.

પ્રતિક્રમણ સૂત્રમાં ગચ્છવાર ફેરફાર થયેલો છે, તે જણાવવા આ પુસ્તકમાં યોગ્ય સ્થળોએ ફુટનોટ આપી છે. આપણા વિદ્વાન મુનિરાજો આ ફેરફાર નિવારવા આવસ્યકસૂત્રના આધારે પ્રયાસ કરશે એવી આશા રાખીશું.

ભા. મા.

श्री सामायिक सूत्र.*

पाठ १ लो.

नमोक्कार अथवा नमस्कार.

(સર્વ કાર્યમાં આદિ ઉચ્ચાર કરવાયોગ્ય તથા માંગાલકરૂપ જાણીને પ્રથમ કહેવાનો.)

નમો અરિહંતાણં, નમોસિદ્ધાણં, નમો આયરિયાણં, નમો ઉવજ્ઝાયાણં, નમો લોએ સવ્વસાહૂણં ॥ ૧ ॥

---

* સમ + આય + ઇક=સમતાભાવમાં પ્રવેશ કરવો તે. અથવા સમ્યગ્દર્શન, જ્ઞાન, અને ચારિત્ર એ ત્રણનો આય કહેતાં લાભ જેમાં છે તે.

પાઠ ૨ જો.

તિખ્ખુત્તો અથવા વંદના.*

(ત્રણ પ્રકારની વંદના માંહેની જઘન્ય વંદના.)

તિખ્ખુત્તો, આયાહિણં, પયાહિણં, વંદામિ, નમંસ્સામિ, સક્કારેમિ, સમાણેમિ, કલ્લાણં, મંગલં, દેવયં, ચેઇયં, પજ્જુવાસ્સામિ ॥ ૨ ॥

* વંદના ત્રણ પ્રકારની છે. જઘન્ય (કનિષ્ટ), મધ્યમ અને ઉત્કૃષ્ટ. આ પાઠ ભણી સાધુજીને કરવી તે 'જઘન્ય વંદના,' વ્રત ધારણ કરતી વખતે નમોથ્થુણંનો પાઠ ભણી કરવી તે 'મધ્યમ વંદના' અને પાપ—અતિચારાદિનું નિવર્તન કરતી વખતે ઇચ્છામિ ખમાસમણનો પાઠ ભણી કરવી તે 'ઉત્કૃષ્ટ વંદના.'

પાઠ ૩ જો.

ઇરિયાવહી.

(૫ થાદિક વિષે પાપ લાગેલ હોય તેનું નિવર્તન કરવા વિષે.)

ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં, ઇરિયાવહિયાએ, વિરાહણાએ, ગમણાગમણે, પાણક્કમણે, બીયક્કમણે, હરિયક્કમણે, ઓસાઉત્તિંગ, પણગદગ્ગ, મટ્ટિમક્કડા, સંતાણા સંક્કમણે, જેમે જીવા, વિરાહિયા, એગિંદિયા, બેઇંદિયા. તેઇંદિયા, ચઉરિંદિયા, પંચિંદિયા, અભિહયા, વત્તિયા, લેસિયા, સંઘાઇયા, સંઘટ્ટિયા, પરીયાવિયા, કીલામિયા, ઉદ્દવિયા, ઠાણાઓઠાણં, સંક્કામિયા, જીવિયાઓ વવરોવિયા, તસ્સ મિચ્છામિદુક્કડં ॥ ૩ ॥

પાઠ ૫ થો.

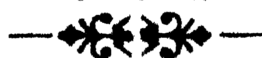
તસ્સઉત્તરી.

(વધારે પ્રાયશ્ચિત આલોવવાને કાઉસગ્ગ કરતાં તેમાં આગાર જણાવવા વિષે.)

તસ્સઉત્તરી કરણેણં, પાયછિત્ત કરણેણં, વિસોહિ કરણેણં, વિસ્સલિ કરણેણં, પાવાણં કમ્માણં, નિગ્ઘાયણઠાએ, ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં, અન્નત્થ ઉસ્સસિએણં, નિસ્સસિએણં, ખાસિએણં, છીએણં, જંભાઇએણં, ઉડ્ડુએણં, વાયનિસગ્ગેણં, ભમલિએ, પિત્તમુચ્છાએ, સુહુમેહિં અંગસંચાલેહિં, સુહુમેહિં ખેલસંચાલેહિં, સુહુમેહિં દિઠિસંચાલેહિં, એવમાઇએહિં આગારેહિં, અભગ્ગો અવિરાહિઓ, હુજ્જમે કાઉસ્સગ્ગો, જાવઅરિહંતાણં, ભગવંતાણં, નમોક્કારેણં, નપારેમિ,

તાવકાયં, ઠાણેણં, મોણેણં, ઝાણેણં, અપ્પાણં વોસિરામિ. ॥ ૪ ॥

અહીં ઇરિયાવહીના પાઠનો તથા એક નમોકારનો કાઉસગ્ગ કરી જેવટ "નમોઅરિહંતાણં" શબ્દ કહીને કાઉસગ્ગ પારવો.

પાઠ ૫ મો.

લોગસ્સ અથવા ચઉવીસંથો.

(ચોવીશ તીર્થંકર દેવની સ્તુતિ)

લોગસ્સ ઉજ્જોયગરે, ધમ્મતિત્થયરે જિણે;
અરિહંતે કિત્તઇસ્સં, ચઉવીસંપિકેવલી ॥૧॥*
ઉસભ મજિયંચવંદે, સંભવ મભિણંદણંચ
સુમઇંચ; પઉમપ્પહં સુપાસં, જિણંચ ચંદપ્પહંવંદે ॥૨॥ સુવિહિંચ પુપ્ફદંત, સિયલ-

* પહેલી ગાથા અનુષ્ટુપમાં અને બાકીની આર્યાછંદમાં છે.

સિજ્જંસ વાસુપુજ્જંચ; વિમલમણંતંચ-જિણં, ધમ્મં સંતિંચ વંદામિ ॥૩॥ કુંથુ અરંચ મલ્લિં, વંદેમુણિ સુવ્વયં નમિ જિણંચ; વંદામિ રિટ્ઠનેમિં, પાસંતહ વદ્ધમાણંચ ॥૪॥ એવંમએ અભિથુયા, વિહુયરયમલા પહીણ જરમરણા; ચઉવીસંપિ જિણવરા, તિત્થયરામે પસીયંતુ ॥૫॥ કિત્તિય વંદિય મહિયા, જેએ લોગસ્સ ઉત્તમાસિદ્ધા; આરૂગ્ગ બોહિલાભં, સમાહિ વરમુત્તમંદિંતુ ॥ ૬ ॥ ચંદેસુ નિમ્મલયરા, આઇચ્ચેસુ અહિયંપયાસયરા; સાગરવર ગંભીરા, સિદ્ધાસિદ્ધં મમદિસંતુ ॥ ૭ ॥ ૫ ॥

पाठ ६ ठो.

साम ।येक आ · रवानी विधि.

(નવાં આવતાં સર્વ પાપ રોકવા વિષે.)

☞ ઉભા થઈ ગુરૂઆદિને વિધિસહ વંદન કરી સામાયિકની આજ્ઞા માગવી, પછી આ પાઠ બોલવો.

દ્રવ્ય થકી સાવજ્જ જોગ સેવવાનાં પચ્ચખાણ. ક્ષેત્ર થકી આખા લોક પ્રમાણે, કાળ થકી બે ઘડી સુધી; તે ઉપરાંત ત્રણ નમોક્કાર ગણી ન પારૂં ત્યાં સુધી, ભાવથકી †આઠ કોટીએ પચ્ચખાણ. કરેમિ ભંતે સામાઇયં, સાવજ્જં જોગં પચ્ચખામી, જાવ

† છ કોટી ગચ્છવાળાએ "છ કોટીએ પચ્ચખાણ" એમ કહેવું કોટીની સમજણ આ પ્રમાણે છે:-મન, વચન અને કાયા એ ત્રણ યોગે પાપ કરવું નહિ અને એ ત્રણ યોગે બીજા પાસે કરાવવું નહિ; એ 'છ કોટી' જાણવી. અને તેમાં વચન અને કાયાએ કરી બીજાએ કરેલાને રૂડું જાણવું નહિ એ બે કોટી ઉમેરતાં 'આઠકોટી' જાણવી.

નિયમપજ્જુવા સામિ, દુવિહં, તિવિહેણં, ન કરેમિ નકારવેમિ, મણસા, વયસા, કાયસા, †કરંતં નાણું જાણામિ, વયસા, કાયસા; તસ્સ ભંતે, પડિક્કમામિ, નિંદામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥ ૬ ॥

પાઠ ૭ મો.

નમોત્થુણં.* (શક્રસ્તવ.)

(આત્માને શુદ્ધ ગુણ ધારણ કરાવવાને, જે સર્વોત્તમ પદ પામેલા છે તેમના ગુણ જણાવવા તથા બીજી 'મધ્યમવંદના' કરવા વિષે.)

---

† છ કોટીવાળાએ "કરંતં નાણું જાણામિ, વયસા, કાયસા" એટલા શબ્દો બોલવા નહિ.

* દરેક વ્રતમાં ત્રણ નમોત્થુણં કહેવાનાં છે. પહેલું નમોત્થુણં સિદ્ધ પદ પામેલા અરિહંતને કહેવું—

☞ જમણું ઢીંચણ ધરતીએ થાપી ડાબું ઢીંચણ ઉભું રાખી બે હાથ જોડી મસ્તકે અંજલી અડાડી નમોત્થુણં કહેવું. આ પહેલું નમોત્થુણં શ્રી સિદ્ધ ભગવંતજીને કરવાનું છે.

નમોત્થુણં, અરિહંતાણં, ભગવંતાણં, આઇગરાણં, તિત્થયરાણં, સયંસબુદ્ધાણં, પુરિસોત્તમાણં, પુરિસ સિંહાણં, પુરિસ વર પુંડરિયાણં, પુરિસવર ગંધ હુત્થીણં, લોગુત્તમાણં, લોગ નાહાણં, લોગ હિયાણં, લોગ

નમોત્થુણં, અરિહંતાણં, ભગવંતાણંથી "ઠાણં સંપત્તાણં" સુધી કહેવું. બીજું નમોત્થુણં વિદ્યમાન અરિહંતને કહેવું:—નમોત્થુણં, અરિહંતાણંથી "નામધેયં" સુધી કહી. પછી "ઠાણં સંપાવિઓ કામસ્સ, નમો જિણાણં" કહેવું. ત્રીજું નમોત્થુણં પોતાના ધર્માચાર્યને કહેવું:—"નમોત્થુણં, મમધમ્મ આયરિયસ્સ, મમધમ્મ ઉવદેસીયસ્સ, જાવસંપાવિઓ કામસ્સ, નમો આયરિયસ્સ" એ પ્રમાણે કહેવું.

પઈવાણં, લોગ પજ્જોયગરાણં, અભય દયાણં, ચક્ખુદયાણં, મગ્ગદયાણં, સરણ દયાણં, જીવદયાણં, બોહિદયાણં, ધમ્મદયાણં, ધમ્મ દેસિયાણં, ધમ્મ નાયગાણં, ધમ્મસારહિણં, ધમ્મ વર ચાઉરંત ચક્ક વટ્ટીણં; દીવો, તાણં, સરણ, ગઈ, પઇઠા, અપડિહયવર નાણં દંસણ ધરાણં, વિયટ્ટ છઉમાણં, જિણાણં, જાવયાણં, તિન્નાણં, તારયાણં, બુદ્ધાણં, બોહિયાણં, મુત્તાણં, મોયગાણં, સવ્વન્નુણં, સવ્વદરિસિણં, સિવ, મચલ, મરૂય, મણંત, મક્ખય, મવ્વાબાહ, મપુણ રાવતિં, સિદ્ધિગઈ નામધેયં, ઠાણં સંપતાણં, નમો જિણાણં જિયભયાણં ॥૭॥

પાઠ ૯ મો.

સામાયિક પારવાની વિધિ.

(સામાયિક વ્રતમાં લાગેલ દુષણુથી શુદ્ધ થવા વિષે)
સામાયિકનો વખત પુરો થયે આ પાઠ કહેવાનોછે

એવા નવમા સામાયિક વ્રતના પંચ અઇયારા જાણીયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તં-જહા તે આલોઉં ઃ--મણદુપ્પણિહાણે, વયદુપ્પણિહાણે, કાયદુપ્પણિહાણે સામાઇયસ્સ સઇઅકરણયાએ, સામાઇયસ્સ, અણવટ્ઠિયસ્સ કરણયાએ, તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં ॥૧॥

સામાયિક સમકાએણં, *ફાસિયં, પાલિયં,

* આ શબ્દથી માંડીને 'આરાહિયં' શબ્દ સુધીમાં દરેક શબ્દની પૂર્વે 'ન' અક્ષર મેળવીને બોલવાનો રીવાજ કેટલેક ઠેકાણેછે; પંરતુ "ન સ ાઇ" શબ્દનો અર્થ તથા પૂર્વાપરનો સંબંધ વિચારતાં તેમ કરવા જરૂર જણાતી નથી.

તિરિયં, કિટ્ટિયં, સોહિયં, આરાહિયં, આણાએ અણુપાલિયં, ન ભવઇ, તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં ॥ ૨ ॥

સામાયિકમાં દસ મનના, દસ વચનના, બાર કાયાના, એ *બત્રીશ દોષ માંહેનો જે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં ॥ ૩ ॥

સામાયિકમાં સ્ત્રી કથા, ભત્તકથા, દેશકથા, રાજકથા, એ ચાર કથા માંહેની

---

* મનના દોષ:—વિવેક રહિત કરે; યશ કીર્ત્તિ ઇચ્છે; ધનનો લાભ ઇચ્છે; ગર્વથી કરે; ભયથી કરે; પુત્ર—ધનાદિનું નિયાણું કરે; સામાયિકના ફલનો સંદેહ રાખે; રોષથી કરે; વિનય રહિત કરે; માનથી કરે. વચનના દોષ:—કુવચન બોલે; વગરવિચાર્યું બોલે; કોઇના ઉપર તહોમત મુકે; સૂત્રોની અપેક્ષા વગર બોલે; પાઠ સંક્ષેપમાં બોલે,

કોઇ કથા કરી હોય તો તસ્સ મિચ્છામિ-
દુક્કડં. ॥ ૪ ॥

સામાયિકમાં આહારસંજ્ઞા, ભયસંજ્ઞા, મૈથુનસંજ્ઞા, પરિગ્રહસંજ્ઞા, એ ચાર સંજ્ઞા માંહેની કોઇ સંજ્ઞા કરી હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં ॥ ૫ ॥

સામાયિક વિધિએ લીધું, વિધિએ *પાર્યું, વિધિએ કરતાં અવિધિ થઈ હોય તો તસ્સ

કલેશ કરે; વિકથા કરે; મશ્કરી કરે; પાઠ અશુદ્ધ બોલે; અતિ ઉતાવળથી પાઠ બોલે; (અવ્રતીને જવા આવવાની આજ્ઞા આપે). કાયાના દોષ:- પલાંઠી બાંધે તથા પગ ઉપર પગ ચઢાવે; આસન વારંવાર ફેરવે: દ્રષ્ટિ ચપલ કરે; સાંસારિક કાર્ય કરે; ભીંતાદિક ઓઠીંગીને બેસે; અંગોપાંગ અતિ સંકોચે; આળસ મરડે; ટચાકા વગાડે; શરીરનો મેલ ઉખાડે; વિમાસણ કરે; નિદ્રા કરે; પગચંપી કરાવે.

* પાર્યું=પાર મૂક્યું, પૂર્ણ કર્યું.

+મિચ્છામિદુક્કડં ॥૬ ॥

સામાયિકમાં અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણાચાર એ ×ચાર માંહેનો કોઇ દોષ મન-વચન અને કાયાએ કરી લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં ॥ ૭ ॥

સામાયિકમાં કાનો-માત્રા-મીંડી-અક્ષર-પદ-ઓછું, અધિક, વિપરીત ભણાયું હોય તો તસ્સ મિચ્છામિદુક્કડં ॥ ૮ ॥

+ मिथ्यामे दुष्कृतं मिथ्या-નિષ્ફળ, मे-મારું, दुष्कृतं-પાપ. મારું પાપ નિષ્ફળ થાઓ.

× નીમેલી વસ્તુને ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છા કરવી તે ' અતિક્રમ, ' તે વસ્તુને ગ્રહણ કરવાને ચાલવું તે ' વ્યતિક્રમ, ' તે વસ્તુને ગ્રહણ કરવી તે ' અતિચાર ' અને તે વસ્તુને ઉપયોગમાં લેવી તે ' અણાચાર. '

સામાયિક વ્રત અંગીકાર કરવાની વિધિ અને સૂચના.

પ્રથમ જમીનને પુંજી, કટાસણું (પાથરણું) પુંજીને પાથર્યા બાદ તેનાપર પૂર્વ અથવા ઉત્તર દિશા તરફ મુખ કરીને બેસવું. પછી મુહપત્તિ (મુખવસ્ત્રિકા) પડિલેહણ કરીને મુખે બાંધવી, ગુચ્છો અથવા રજોહરણ પડિલેહણ કરી પાસે રાખવો અને લઘુનિતિ (લઘુશંકા) નું ભાજન જોઈ રાખવું કે જરૂર પડે ઉપયોગમાં લેઈ શકાય. પાંચ હાથનું શુદ્ધ કપડું પાહેરવું, અને સાડાપાંચ હાથનું શુદ્ધ કપડું ઓઢવું. પછી નીચેના અનુક્રમ મુજબ સામાયિકસૂત્રના પાઠ કહેવા.

(૧) નમોક્કારનો પાઠ કહેવો.

(૨) તિખ્ખુત્તાનો પાઠ કહેવો.

(૩) ઇરિયાવહીનો પાઠ કહેવો.

(૪) તસ્સ ઉત્તરીનો પાઠ કહેવો.

આ પછી ઇરિયાવહી તથા નમોક્કાર-મંત્રનો કાઉસગ્ગ (કાયોત્સર્ગ) મૌનપણે સ્થિર રહી કરવો અને તે પૂર્ણ થયે નમો અરિહંતાણં શબ્દ કહી પારવો.

(૫) લોગસ્સનો પાઠ કહેવો.

પછી ઉભા થઇ, આસનથી નીચા ઉતરી, ગુરૂઆદિને તિખ્ખુત્તાનો પાઠ ત્રણ વાર ભણી સવિધિ વંદન કરી સામાયિકની આજ્ઞા માગવી.

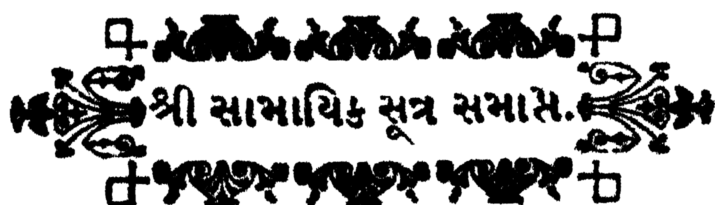
(૬) સામાયિક આદરવાનો પાઠ કહેવો.

(૭) નમોત્થુણંનો પાઠ બે વાર કહેવો.

સામાયિક અંગીકાર કરવાની વિધિ આટલેથી પૂર્ણ થાય છે. પછી બે ઘડી સુધી

ધર્મધ્યાન કરવું અથવા ધર્મનાં પુસ્તકો વાંચવાં.

(૮) બે ઘડી પૂર્ણ થયે સામાયિક પારવાનો પાઠ કહેવો. બાદ નમોત્થુણં બે વખત કહી, ત્રણવાર નમોક્કારનો પાઠ કહેવો એટલે સામાયિકવ્રત પૂર્ણ થયું.

श्री

प्रतिक्रमण सूत्र.*

आवश्यक १ लो.

सामायिक.

☞ ઉભા થઇ, ગુરૂઆદિને સવિનય વંદન કરી પહેલા આવશ્યકની આજ્ઞા માગી, બાદ નીચે પ્રમાણે કહેવું:—

ઇચ્છામિણં ભંતે, તુમ્ભેહિં અભણુનાય

---

*પ્રતિ=પાછું, ક્રમણ=ચાલવું. પાપથી પાછું ચાલવું. અતિચાર આલોવવા તે પ્રતિક્રમણ પાંચ પ્રકારનાં છે: દેવસિ, રાયસિ, પખ્ખિ ચઉમાસિ અને સંવત્સરી.

સમાણે, દેવસિ પડિક્કમણું ઠાએમિ, દેવસી જ્ઞાન દરશણ ચારિત્ર 'તપ' અતિચાર ચિંતવનાર્થં કરેમિ કાઉસ્સગ્ગં.

એમ આજ્ઞા માગીને પછી ' નમો અરિહંતાણું'થી તે ' સવ્વસાહૂણં ' સુધી પાંચે પદ કહેવાં; પછી ' કરેમિ ભંતે સામાઇયં ' થી તે ' જાવ અપ્પાણં વોસિરામિ ' સુધી સઘળો પાઠ કહેવો. પછી નીચે પ્રમાણે કહેવુ.

ઇચ્છામિ ઠામિ કાઉસ્સગ્ગં, જોમે દેવસિઓ અઇયારો કઓ, કાઇઓ વાઇઓ, માણસિઓ, ઉસ્સુત્તો, ઉમ્મગ્ગો, અકપ્પો, અકરણિજ્જો, દુજ્ઝાઓ, દુવિચિંતિઓ, અણાયારો, અણિ-

* દિવસે પ્રતિક્રમણ કરતાં " દેવસિ, જ્ઞાન, દરસણ, ચારિત્ર " કહેવું (તપ શબ્દ કહેવો નહિ, કારણ કે તપ આદર્યા હોય તે પુરા થયા પછી રાત્રિએ પ્રતિક્રમણ કરતાં કહેવાય.) રાત્રિએ પ્રતિક્રમણ કરતાં " રાયસિ, જ્ઞાન, દરસણ, ચારિત્ર, તપ " કહેવું.

વિછિયવ્વો, અસાવગપાઉગ્ગો, નાણેતહ દંસણે, ચરિત્તા ચરિત્તે, સુએ સામાઇએ, તિન્હંગુ-ત્તિણં, ચઉન્હં કસાયાણં, પંચન્હં મણુવ્વયાણં, તિન્હં ગુણવ્વયાણં, ચઉન્હં સિખાવ્વયાણં, બારસ્સ વિહસ્સ સાવગ ધમ્મસ્સ, જંખંડિયં, જં વિરાહિયં, તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં.

'તસ્સ ઉત્તરી કરણેણું' થી તે 'જાવ અપ્પા. ણું વોસિરામિ' સુધી સઘળો પાઠ કહેવો. પછી નીચે લખેલ નવ્વાણું અતિચારનો કાઉસ્સગ મૌન. પણે સ્થિર રહી કરવો, તે ન આવડે તો ચાર લોગસ્સ અથવા બત્રીશ નમોક્કારનો કાઉસ્સગ કરવો. (પછી નમો અરિહંતાણુંનો પાઠ કહી તે પારવો.)

નવાણું અતિચાર.*

જંવાઈદ્ધં, વચ્ચા મેલિયં, હીણ ખરં,

---

* જ્ઞાનના ૧૪, સમકિતના ૫, બારવ્રતના (૧૨ × ૫) ૬૦, કર્માદાનના ૧૫, સંલેખણાના ૫, કુલ ૯૯.

અચ્ચખરં, પયહીણં, વિણયહીણં, જોગ-
હીણં, ઘોસહીણં, સુઠુદિન્નં, દુઠુ પડિછિયં,
અકાલે કુઓ સજ્ઝાઓ, કાલે નકુઓ સ-
જ્ઝાઓ, અસજ્ઝાઇએસજ્ઝાયં, સજ્ઝાઇએ
ન સજ્ઝાયં, સંકા, કંખા, વિતિગિચ્છા, પરપા-
સંડ પરસંસા, પરપાસંડ સંથવો, બંધે, વહે,
છવિછેએ, અઇભારે, ભત્તપાણ વોછેએ;
સહસ્સા ભખ્ખાણે, રહસ્સા ભખ્ખાણે, સ-
દાર મંત ભેએ, મોસો વએસે, કુડ લેહ કરણે,
તેન્નાહુડે, તક્કર પ્પઉગે, વિરૂદ્ધ રજ્જાઇ કમ્મે,
કુડતોલે કુડમાણે, તપ્પડિરૂવગ વવહારે,
ઇત્તરિય પરિગ્ગહિય ગમણે, અપરિગ્ગહિય
ગમણે, અનંગ કીડા, પરવિવાહ કરણે, કામ-
ભોગેસુ તિવ્વાભિલાસા, ખેતવથ્થુ પ્પમાણા-
ઇક્કમે, હિરણ સોવન પ્પમાણાઇ ક્કમે, ધન
ધાન પ્પમાણાઇ ક્કમે, દુપદ ચઉપદ પ્પમા-
ણાઇ ક્કમે, કુવિય પ્પમાણાઇ ક્કમે, ઉર્દ્ધ-

દિસિ પ્પમાણાઇક્કમે, અહોદિસિપ્પમાણાઇક્કમે, તિરિયદિસિ પ્પમાણાઇક્કમે, ખેત્તવુડ્ઢી, સઇ અંતરધાએ, સચિત્તાહારે, સચિત્ત પડિબદ્ધાહારે, અપ્પોલિઓ સહિભક્ખણયા, દુપ્પોલિઓ સહિભક્ખણયા, તુચ્છો સહિભક્ખણયા, ઇંગાલકમ્મે, વણ કમ્મે, સાડી કમ્મે, ભાડી કમ્મે, ફોડી કમ્મે, દંત વાણિજ્જે, કેસવાણિજ્જે, રસવાણિજ્જે, લક્ખવાણિજ્જે, વિષવાણિજ્જે, જંત પિલણકમ્મે, નિલચ્છણ કમ્મે, દવગ્ગિદાવણયા, સરદહ તડાગ પરિસોસણયા, અસઇ જન પોસણયા, કંદપ્પે, કુકુઇએ, મોહરિએ, સંજુત્તાહિગરણે, ઉવભોગ પરિભોગ અઇરત્તે, મણદુપ્પડિહાણે, વય દુપ્પડિહાણે, કાય દુપ્પડિહાણે, સામાઇયસ્સ સઇ અકરણયાએ, સામાઇયસ્સ અણવઠિયસ્સ કરણયાએ, આણવણ પઉગે, પેસવણ પઉગે, સદ્દાણુંવાએ, રૂવાણુંવાએ, બહિયા પોગલ

પખેવે, અપ્પડિલેહિય દુપ્પડિલેહિયસેજ્જા સંથારએ, અપ્પમજ્જિય દુપ્પમજ્જિય સેજ્જા સંથારએ, અપ્પડિલેહિય દુપ્પડિલેહિય ઉચ્ચાર પાસવણ ભૂમિ, અપ્પમજ્જિય દુપ્પમજ્જિય ઉચ્ચાર પાસવણ ભૂમિ. પોસહસ્સ સમ્મં અણણુ પાલણયા, સચિત્ત નિખેવણિયા, સચિત્ત પેહણિયા કાલાઇ ક્કમે, પરોવએસે, મચ્છરિઆએ, ઇહલોગા સંસપ્પઉગે, પરલોગા સંસપ્પઉગે, જીવિયા સંસપ્પઉગે, મરણા સંસપ્પઉગે કામભોગા સંસપ્પઉગે, તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં.

ઇતિ પ્રથમ સામાયિક આવશ્યક સમાપ્ત.

આવશ્યક ૨ જો.

ચઉવીસંથો (લોગસ્સ).

ઉભા થઇ ગુર્વાદિકને વંદના કરી બીજા આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી. પછી લોગસ્સ ઉજ્જોયગરેથી તે જાવ મમ દીસંતુ સુધી સઘળો લોગસ્સ કહેવો.

ઇતિ બીજો ચઉવીસંથો આવશ્યક સમાપ્ત.

આવશ્યક ૩ જો.

વંદના (ઇચ્છામિખમાસમણો).*

(પૂર્વની પેઠે ત્રીજા આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી.)

* બન્ને ઢીંચણ ઉભા રાખી બે હાથ મસ્તકે

ઇચ્છામિ ખમાસમણો, વંદિઉં, જાવણિજ્જાએ, નિસીહિયાએ, અણુજાણહ, મે મિઉગ્ગહં, નિસીહિ, અહોકાયં, કાયસંફાસં, ખમણિજ્જો ભે કિલામો, અપ્પ કિલંતાણં, બહુ સુભેણંભે, દિવસોવઇક્કંતો, જત્તાભે, જવણિ જ્જં ચ ભે, ખામેમિ, ખમાસમણો, દિવસિયં વઇક્કમં, આવસિયાએ, પડિક્કમામિ, ખમાસમણાણં, દેવસિયાએ, આસાયણાએ, તિત્તીસન્નયરાયે, જં કિંચિ મિચ્છાએ, મણદુક્કડાએ, વયદુક્કડાએ, કાયદુક્કડાએ, કોહાએ, માણાએ, માયાએ, લોભાએ, સવ્વકાલિયાએ, સવ્વ મિચ્છોવયારાએ, સવ્વધમ્માઇક્કમણાએ, આસાયણાએ, જો મે દેવસિઓ, અઇયારો-

---

લગાડી આ પાઠ ભણવો. અને આ પાઠ જ્યાં કહેવાનો હોય ત્યાં બેવાર કહેવો, અને તેમાં જે જગોએ ' દિવસિ ' શબ્દ આવેલો છે ત્યાં રાત્રિનું પ્રતિક્રમણ કરતાં ' રાયસિ ' શબ્દ બોલવો.

કુઓ, તસ્સખમાસમણો, પડિક્કમામિ, નિં-
દામિ, ગરિહામિ, અપ્પાણં વોસિરામિ.

ઇતિ ત્રીજો વંદના આવશ્યક સમાપ્ત.

आवश्यक ४ थो.

पडिकमणुं (प्रतिक्रमण).

(ઉભા થઇ પૂર્વની પેઠે ચોથા આવશ્યકની
આજ્ઞા માગવી.)

†જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપના વિષે
જે અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોવું છું:-

† 'જ્ઞાન' એટલે સૂત્રજ્ઞાન; 'દર્શન' એટલે

(૧) સૂત્ર જ્ઞાન.

આગમેતિવિહે, પન્નતે, તંજહા, સુત્તાગમે (૧), અથાગમે (૨), તદુભયાગમે (૩), એવા શ્રી જ્ઞાનના વિષે અતિચાર લાગ્યા હોય તે આલોઉં છું:—

જંવાઇદ્ધં, વચ્ચામેલિયં, હીણખરં, અચ્ચખરં, પયહીણં, વિણયહીણં, જોગહીણં, ઘોસહીણં, સુઠુદિન્નં, દુઠુપડિછિયં, અકાલે કઓ સજ્ઝાઓ, કાલે નકઓ સજ્ઝાઓ, અસજ્ઝાએ સજ્ઝાયં, સજ્ઝાએ નસજ્ઝાયં, તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

(દેવગુરૂ અને ધર્મને યથાર્થ દેખવાં તે) સમકિત; 'ચારિત્ર' એટલે બારવ્રત અને 'તપ' એટલે સંલેખણા. આ આવશ્યકમાં આ ચારના અતિચારો આલોવવા ઉપરાંત બીજા કેટલાક પાપ-દોષોની આલોયણા કરવાની છે.

(२) समकित.

દંસણસમકિત, પરમથ્થ સંથ્થવોવા, સુદિઠપરમથ્થ, સેવણા વાવિ, વાવન્ન કુદંસણ વજ્જણા, સમત્ત સદહણા, એહવા સમકિતના, સમણો વાસએણં, સમત્તસ્સ પંચ અઇયારા, પયાલા, જાણિયવ્વા, નસમાયરિવ્વા, તંજહા, તે આલોવું છું:—શંકા, કંખા, વિતિગિચ્છા, પરપાસંડ પરસંસા, પરપાસંડ સંથવો; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો જે કોઇ અતિચાર, લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં.

(३) चारित्र एटले बार व्रत.†

પહેલું વ્રત.

પહેલું અણુવ્રત થુલાઓ, પાણાઇવાયાઓ

† એમાંનાં પહેલાં પાંચ વ્રત સાધુનાં પાંચ

વેરમણં, ત્રસજીવ, બેઇંદ્રિય, તેઇંદ્રિય, ચઉરિંદ્રિય, પંચેંદ્રિય, જાણી પ્રીછી, સંકલ્પી, ઉદ્દેરી, આકુટી, હણવાની બુદ્ધિએ હણવાનાં પચ્ચખાણ† જાવજીવાએ, દુવિહં, તિવિહેણં,

---

મહાવ્રતની અપેક્ષાએ અણુમાત્ર હોવાથી 'અણુવ્રત' કહેવાય છે અને બાર વ્રતમાં મુખ્ય હોવાથી 'સ્થૂલ વ્રત' કહેવાય છે. ત્યાર પછીનાં ત્રણ વ્રત (૬–૭–૮ બીજાં વ્રતોને ગુણકર્તા હોવાથી 'ગુણવ્રત' કહેવા છે અને છેલ્લાં ચાર (૯–૧૦–૧૧–૧૨) શિક્ષારૂપ હોવાથી 'શિક્ષાવ્રત' કહેવાય છે.

† આ વ્રતમાં "પીડાકારી, સઅપરાધી" વગેરે આગારના શબ્દો કેટલાક બોલે છે, પરન્તુ તેથી અર્થનો અનર્થ થવા સંભવ રહે છે; માટે "સંકલ્પી, ઉદ્દેરી, આકુટીને હણવાની બુદ્ધિએ હણવાનાં પચ્ચખાણ." એમ કહેવાથી બન્ને હેતુ સચવાય છે.

નકરેમિ, નકારવેમિ, મણસા, વયસા, કાયસા, એહવા પહેલા થૂલ [1]પ્રાણાતિપાત વેરમણ-વ્રતના, પંચઅઇયારા, પયાલા, જાણીયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોવું છું:- બંધે, વહે, છવિછેએ, અઇભારે. ભત્તપાણ-વોછેએ; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં.

બીજું વ્રત.

બીજું અણુવ્રત થુલાઓ, મુસાવાયાઓ વેરમણં, [2]કન્યાલીક, [3]ગોવાલીક, [4]ભોમા-

---

૧ પ્રાણ + અતિપાત = પ્રાણની ઘાત.
૨ કન્યા + અલીક = કન્યા સંબંધી જૂઠું.
૩ ગો + અલીક. = ગાય સંબંધી જૂઠું.
૪ ભોમ + અલીક = જમીન સંબંધી જૂઠું.

લીક, થાપણમોસો,મોટકી કુડીસાખ, ઈત્યાદિ મોટકું જુઠું બોલવાનાં પચ્ચખાણ; જાવજ્જી-વાએ, દુવિહં તિવિહેણં, નકરેમિ નકારવેમિ, મણસા વયસા, કાયસા, એહવા બીજા થુલ †મૃષાવાદવેરમણવ્રતના પંચઅઇયારા જાણિ-યવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોઉં છું:–સહસ્સા ભખ્ખાણે, રહસ્સાભખ્ખાણે, સદારમંતભેએ, મોસોવએસે, કુડલેહકરણે; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

ત્રીજું વ્રત.

ત્રીજું અણુવ્રત થુલાઓ, અદિન્નાદા-ણાઓ વેરમણં, ખાતરખણી, ગાંઠડી છોડી, તાળુ પરકુંચીએ કરી, પડી વસ્તુ ધણીયાતી

† મૃષા—જૂઠું + વદ્—બોલવું.

જાણી ઇત્યાદિ મોટકા અદત્તાદાનનાં પચ્ચખાણ; સગાંસંબંધી, વ્યાપારસંબંધી નભરમિવસ્તુ ઉપરાંત અદત્તાદાનનાં પચ્ચખાણ; જાવજીવાએ, દુવિહં તિવિહેણં, નકરેમિ નકારવેમિ, મણસા વયસા કાયસા, એહવા ત્રીજા થુલ ‡અદત્તાદાન વેરમણવ્રતના પંચઅઇયારા, જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોવું છું:-તેન્નાહડે, તક્કરપ્પઉગે, વિરૂદ્ધરજાઇક્કમ્મે, કુડતોલે કુડમાણે, તપ્પડિરૂવગ વવહારે; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

ચોથું વ્રત.

ચોથું અણુવ્રત થુલાઓ, મેહુણાઓ વેર-

---

‡ અ=નહિ, દત્ત=દીધેલું, આદાન=ગ્રહણ કરવું. નહિ આપેલું લેવું; ચોરી.

મણં, સદારઙ્ઘ સંતોસીએ, અવસેસં મેહુણ વિહંનું પચ્ચખાણ. અને જે સ્ત્રી પુરૂષને મુળ થકી કાયાએ સેવવાનાં પચ્ચખાણ હોય તેને દેવતા, મનુષ્ય, તિર્યંચ, સંબંધી મેહુણનું પચ્ચખાણ, જાવજીવાએ; દેવતા સંબંધી દુવિહં, તિવિહેણં, નકરેમિ નકારવેમિ, મણસા, વયસા, કાયસા; મનુષ્ય તિર્યંચ સંબંધી એગવિહં, એગવિહેણં, નકરેમિ કાયસા; એવા ચોથા થુલ મેહુણ વેરમણવ્રતના પંચ અઇયારા જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોવું છું:—ઈત્તરિય પરિગ્ગહિયગમણે, અપરિગ્ગહિયગમણે, અનંગ કીડા, પરવિવાહ કરણે, કામભોગેસુ તિવ્વાભિલાસા: એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

ઙ્ઘ પુરૂષે "સદાર સંતોસીએ" કહેવું અને સ્ત્રીએ "સભર્તાર સંતોશીએ" કહેવું.

પાંચમું વ્રત.

પાંચમું અણુવ્રત થુલાઓ, પરિગ્ગહાઓ વેરમણં, ખેતવથ્થુનું યથા પરિમાણ, હિરણ સોવન્નનું યથા પરિમાણ. ધનધાન્યનું યથા પરિમાણ. દુપદ ચઉપદનું યથા પરિમાણ, કુવિયનું યથા પરિમાણ: એ યથા પરિમાણ કીધું છે, તે ઉપરાંત પોતાનો પરિગ્રહ કરી રાખવાનાં પચ્ચખાણ; જાવજીવાએ. એગવિહં, તિવિહેણં, નકરેમિ, મણસા, વયસા. કાયસા. એવા પાંચમા થુલ પરિગ્રહ પરિમાણ વેરમણવ્રતના. પંચ અઇયારા જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોઉં છું:— ખેતવથ્થુ પ્પમાણાઇક્કમે, હિરણ સોવ્વન પ્પમાણાઇક્કમે, ધનધાનં પ્પમાણાઇક્કમે, દુપદ ચઉપદ પ્પમાણાઇક્કમે, કુવિય પ્પમાણાઇક્કમે: એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

છઠ્ઠું વ્રત.

છઠ્ઠું દિશિવ્રત. ઉર્દ્ધદિશિનું યથા પરિમાણ, અધોદિશિનું યથા પરિમાણ, તિરિય દિશિનું યથા પરિમાણ, એ યથા પરિમાણ કીધું છે તે ઉપરાંત સઇચ્છાએ કાયાએ જઇને પાંચ આશ્રવ સેવવાનાં પચ્ચખાણ. જાવજીવાએ, દુવિહં, તિવિહેણં, નકરેમિ, નકારવેમિ, મણસા, વયસા, કાયસા, એવા છઠ્ઠા દિસિવેરમણવ્રતના પંચઅઇયારા, જાણીયવ્વા, નસમાયરીયવ્વા, તંજહા, તે આલોઉં છુંઃ- ઉર્દ્ધદિશિપ્પમાણાઇક્કમે, અધોદિશિપ્પમાણાઇક્કમે, તિરિયદિશિપ્પમાઇક્કમે, ખેત્તવુઢ્ઢી, સઇઅંતરધાએઃ એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

સાતમું વ્રત.

સાતમું વ્રત ઉવભોગ પરિભોગ વિહં, પચ્ચખાય માણે ઉલ્લણીયાવિહં, દંતણવિહં, ફલવિહં, અભ્યંગણવિહં, ઉવટ્ટણવિહં, મંજણવિહં, વથ્થવિહં, વીલેવણવિહં, પુપ્ફવિહં, આભરણવિહં, ધુપવિહં, પેજ્જવિહં, ભખ્ખણવિહં, ઉદનવિહં, સૂપવિહં, વિગયવિહં, શાકવિહં, માહુરવિહં, જમણવિહં, પાણીવિહં, મુખવાસવિહં, વાહનવિહં, વાહનિવિહં, સયણવિહં, સચિત્તવિહં, દવ્વવિહં: એ ૨૬ બોલનું યથા પરિમાણ કીધું છે, તે ઉપરાંત ઊવભોગ પરિભોગ ભોગ નિમિત્તે ભોગવવાનાં પચ્ચખાણ, જાવજીવાએ, એગવિહં તિવિહેણં, નકરેમિ, મણસા વયસા કાયસા, એવા સાતમા ઉવભોગ પરિભોગ દુવિહે પન્નતે તંજહા, ભોયણાઉય કમ્મઉય, ભોય-

ણાઉય સમણો વાસએણં, પંચ અઇયારા જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા તંજહા તે આલોવું છું:–સચિત્તાહારે, સચિત્ત પડિબદ્ધાહારે, અપ્પોલીઓ સહિ ભખ્ખણયા, દુપ્પોલીઓ સહિ ભખ્ખણયા, તુચ્છો સહિ ભખ્ખણયા, કમ્મઉણં સમણો વાસએણં પન્નરસ્સ કમ્માદાણાઇ, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તંજહા તે આલોવું છું:–ઇંગાલકમ્મે, વણકમ્મે, સાડીકમ્મે, ભાડીકમ્મે, ફોડીકમ્મે, દંતવાણિજ્જે, કેસવાણિજ્જે, રસવાણિજ્જે, લખ્ખવાણિજ્જે, વિસવાણિજ્જે, જંતપિલણકમ્મે, નિલચ્છણકમ્મે, દવગ્ગિદાવણયા, સરદહતડાગપરિસોસણયા, અસઇજનપોસણયા. એ પંદર કર્માદાન માંહેનો કોઇ વ્યપાર કીધો હોય તથા ઉપરના પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

આઠમું વ્રત.

આઠમું વ્રત અનર્થ દંડનું વેરમણ, ચઉવિહે અણઠાદંડે પન્નતે તંજહા, અવઝઝાણાચરિયં, પમાયા ચરિયં, હંસપ્પયાણં, પાવકમ્મોવએસં, એવા આઠમા અનર્થદંડ સેવવાનાં પચ્ચખાણ; જાવજીવાએ, દુવિહં તિવિહેણં, નકરેમિ નકારવેમિ, મણસા વયસા કાયસા. એવા આઠમા અણઠા દંડ વેરમણવ્રતના પંચઅઇયારા, જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોવું છું:–કંદપ્પે, કુકુઇએ, મોહરિએ, સંજુત્તાહિગરણે, ઉવભોગ પરિભોગ અઇરત્તે: એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સ મિચ્છામિદુક્કડં.

નવમું વ્રત.

નવમું સામાયિક વ્રત, સાવજ્જં જોગનું

વેરમણં, જાવનિયમ પજ્જુવાસામિ. દુવિહં તિવિહેણં. નકરેમિ નકારવેમિ. મણસા વયસા કાયસા; *કરંતં નાણું જાણામિ. વયસા, કાયસા એહવી સદ્દહણા પરૂપણાએ સામાયિકનો અવસર આવ્યે સામાયિક કરૂં તેવારે ફરસનાએ કરી શુદ્ધ હોજો. એવા નવમા સામાયિક વ્રતના પંચ અઇયારા. જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા તે આલોઉં છું:-મણદુપ્પડિહાણે, વયદુપ્પડિહાણે, કાયદુપ્પડિહાણે, સામાઇયસ્સ સઇઅકરણયાએ, સામાઇયસ્સ અણવઠિયસ્સ કરણયાએ; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

---

*કરંતં નાણું જાણામિ, વયસા, કાયસા. એ ૭ કોટીવાળા બોલતા નથી. નવમા-દસમા અને અગ્યારમા વ્રતમાં આ પ્રમાણે જાણવું.

દસમું વ્રત.

દસમું દિસાવગાસિકવ્રત, દિનપ્રત્યે પ્રભાત થકી પ્રારંભીને પૂર્વાદિક છદિશે જેટલી ભૂમિકા મોકલી રાખી છે તે ઉપરાંત સઇચ્છાએ કાયાએ જઇને પાંચ આશ્રવ સેવવાનાં પચ્ચખાણ; જાવઅહોરત્તં, દુવિહં તિવિહેણં, નકરેમિ, નકારવેમિ, મણસા વયસા કાયસા, કરંતં નાણું જાણામિ વયસા, કાયસા, જેટલી ભૂમિકા મોકલી રાખી છે તે માંહી દ્રવ્યાદિકની મર્યાદા કીધી છે તે ઉપરાંત ઉવભોગ પરિભોગ ભોગનિમિત્તે ભોગવવાનાં પચ્ચખાણ; જાવ અહોરત્તં, એગવિહં તિવિહેણં નકરેમિ મણસા વયસા કાયસા એવા દસમા દિસાવગાસીક વ્રતના પંચ અઇયારા, જાણિયવ્વા, ન સમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોવું છું:- આણવણપઉગે, પેસવણપઉગે, સદાણુવાએ, રૂવાણુવાએ, બહિયાપોગ્ગલપખેવે; એ પાંચ

અતિચાર માંહેનો કોઈ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

અગ્યારમું વ્રત.

અગ્યારમું પોષધવ્રત, અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમંનું પચ્ચખાણ. અબ્રહ્મનું પચ્ચખાણ, મણિસોવનનું પચ્ચખાણ, માલાવન્નગવીલેવણનું પચ્ચખાણ, સથ્થમુસલાદિક સાવજ્જંજોગનું પચ્ચખાણ;જાવઅહોરત્તં પજ્જુવાસામિ, દુવિહં તિવિહેણં, નકરેમિ નકારવેમિ, મણસા વયસા કયસા; કરંતં નાણું જાણામિ વાયસા કાયસા. એવી સદ્દહણા પરૂપણાએ પોસાનો અવસર આવ્યે પોસો કરૂં તેવારે ફરસનાએ કરી શુદ્ધ હોજો. એવા અગ્યારમા પડિપુણ પોષધવ્રતના પંચઅઇયારા, જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોઉંછું:—અપ્પડિલેહિય દુપ્પડિલેહિય સેજ્જાસંથારએ, અપ્પ-

મજ્જિય દુપ્પમજ્જિય સેજા સંથારએ, અપ્પડિલેહિય દુપ્પડિલેહિય ઉચ્ચાર પાસવણભુમિ, અપ્પમજ્જિય દુપ્પમજ્જિય ઉચ્ચાર પાસવણભુમિ, પોસહસ્સ સમંઅણુણુ પાલણુયા; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

બારમું વ્રત.

બારમું અતિથિસંવિભાગવ્રત, સમણે નિગ્ગંથે, ફાસુએસણિજ્જેણં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, વથ્થ, પડિગ્ગહં, કંબલ, પાયપુછણેણં, પાઢીઆરૂ, પીઢ, ફલગ, સેજ્જા સંથારએણં, ઉસહ ભેસજ્જેણં, પડિલાભેમાણે વિહરામી, એહવી સદ્દહણા પરૂપણાએ સાધ સાધવિની જોગવાઇ મળે તે વારે ફરસનાએ કરી શુદ્ધ હોજો. એહવા બારમા અતિથિ સંવિભાગવ્રતના પંચ અ-

ઇયારા, જાણીયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તં-જહા, તે આલોવું છું:—સચિત્તનિક્ખેવણિયા, સચિત્તપેહણિયા, કાલાઇક્કમે, પરોવએસે, મચ્છરિયાએ; એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

—✻✻✻✻✻—

(૪) સંલેહણા તપ.✻

અપછિમમારણંતિય સંલેહણા, પોષધશા-

✻રાત્રિ પ્રતિક્રમણમાં તપના બાર ભેદ કહેવાના તે આ પ્રમાણે:—૧ અણસણ, ૨ ઊણોદરી, ૩ વૃતિ સંક્ષેપ, ૪ રસ પરિત્યાગ, ૫ કાયક્લેશ, ૬ ઇંદ્રિ પ્રતિ સંલિનતા, ૭ પ્રાયશ્ચિત, ૮ વિનય, ૯ વૈયાવચ્ચ, ૧૦ સઝાય, ૧૧ ધ્યાન, ૧૨ કાઊસ્સગ્ગં; આ બાર પ્રકારના તપ (પહેલા ૭ બાહ્ય અને પાછલા ૭ અભ્યતર) ના ભેદને વિષે કોઈ દોષ લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

લા પુંજીને, ઉચ્ચાર પાસવણ ભુમિકા પડિલેહિને, ગમણાગમણે પડિક્કમિને, દર્ભાદિક સંથારો સંથરીને, દર્ભાદિક સંથારો દુરૂહિને, પૂર્વ તથા ઉત્તરદિસિ પલ્યંકાદિક આશને બેશીને, કરયલ સંપગ્ગહીયં, સિરસાવત્તયં; મથ્થએ અંજલિકટ્ટુ, એવંવયાસી, નમોથ્થુણં, અરિહંતાણં, ભગવંતાણં, જાવસંપત્તાણં, એમ અનંતા સિદ્ધને નમસ્કાર કરીને, વર્ત્તમાન પોતાના ધર્માચાર્યને નમસ્કાર કરીને, પૂર્વે જે વ્રત આદર્યા છે તે આલોઈ પડિક્કમિ નિંદી નિસલ્લ થઇને, સવ્વં પાણાઈવાયં પચ્ચખામિ, સવ્વં મુસાવાયં પચ્ચખામિ, સવ્વં અદિન્નાદાણાં પચ્ચખામિ, સવ્વં મેહુણં પચ્ચખામિ, સવ્વં પરિગ્ગહં પચ્ચખામિ, સવ્વંકોહં પચ્ચખામિ, જાવ મિથ્થાદંસણસલ્લં અકરણિજજંજોગં પચ્ચખામિ, જાવજીવાએ, તિવિહં તિવિહેણં; નકરેમિ નકારવેમિ, કરંતં

નાણું જાણામિ, મણુસા વયસા કાયસા, એમ અઢાર પાપસ્થાનક પચ્ચખીને, સવ્વં અસણં પાણં ખાઇમં સાઇમં ચઉવિહં પિઆહારં પચ્ચખામિ, જાવ જીવાએ એમ ચાર આહાર પચ્ચખીને, જંપિયં, ઇમં સરીરં, ઇઠં, કંતં, પિયં, મણુન્નં, મણામં, ધિજં, વિસાસિયં, સમયં, અણુમયં, બહુમયં, ભંડકરંડગસમાણં, રયણકરંડગભુયં, માણંસીયં. માણંઉન્હં, માણંખુહા, માણંપીવાસા, માણંબાલા, માણંચોરા, માણંદંસા, માણંમસગા, માણંવાઇયં, પિતિયં, સંભિમં, સન્નિવાઇયં, વિવિહારોગાયંકા, પરીસહોવસગા, ફાસા ફુસંતી, ત્તિકટ્ટુ એયં પિયણં, ચરિમેહિં, ઉસ્સાસનિસાસેહિ, વોસિરામિ. ત્તિકટ્ટુ. એમ શરીર વોસિરાવીને, કાલંઅણુવ કંખમાણે, વિહરંતિ, એવી સદ્હણા પરૂપણાએ અણસણનો અવસર આવ્યે અણસણ કરૂં તેવારે ફસ્સનાએ કરી શુદ્ધ

હોજ્યો. એવા અપચ્છિમમારણંતિય, સંલેહ-ણા, ઝુસણા, આરાહણાના પંચ અઇયારા જાણિયવ્વા, નસમાયરિયવ્વા, તંજહા, તે આલોઉં છું:—ઇહલોગાસંસપ્પઉગે, પરલોગાસંસપ્પઉગે, જીવિયાસંસપ્પઉગે, મરણાસંસપ્પઉગે, કામભોગાસંસપ્પઉગે: એ પાંચ અતિચાર માંહેનો કોઇ અતિચાર લાગ્યો હોય તો તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

એમ સમકિત પુર્વક બારવ્રત સંલેખણા સહિત એને વિષે કોઇ અતિક્રમ, વ્યતિક્રમ, અતિચાર, અણાચાર, જાણતાં અજાણતાં, મન-વચન અને કાયાએ કરી સેવ્યા હોય, સેવરાવ્યા હોય, સેવતા પ્રત્યે અનુમોદ્યા હોય તો અનંત સિદ્ધ કેવળીની સાખે તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

ઇતિ જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપના અતિચારોની આલોચના સમાપ્ત.

(૫) विविध पाप–दोषोनी आलोचना अने क्षमापना.*

અઢાર પાપસ્થાનક.

૧ પ્રાણાતિપાત, ૨ મૃષાવાદ, ૩ અદત્તાદાન, ૪ મૈથુન, ૫ પરિગ્રહ, ૬ ક્રોધ, ૭ માન, ૮ માયા, ૯ લોભ, ૧૦ રાગ, ૧૧ દ્વેષ, ૧૨ કલહ, ૧૩ અભ્યાખ્યાન, ૧૪ પૈશુન્ય, ૧૫ પરપરિવાદ, ૧૬ રઇઅરઈ, ૧૭ માયામોસો, ૧૮ મિથ્યાદંસણસલ્લ : એ અઢાર પાપસ્થાનક સેવ્યાં હોય, સેવરાવ્યાં હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુમોદ્યાં હોય તો અનંત સિદ્ધ કેવળીની સાખેતસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

* દરિયાપરી ગચ્છમાં માત્ર અઢાર પાપસ્થાનક કહી પછી ખામણાંના બદલે વંદણા કહેવાનો રીવાજ છે. મિથ્યાત્વ, સમૂચ્છિમ, મંગલિક અને શ્રમણસૂત્રના પાઠ કહેતા નથી.

પચીશ પ્રકારનાં મિથ્યાત્વ.

૧ અભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ, ૨ અનાભિગ્રહિક મિથ્યાત્વ, ૩ અભિનિવેસીક મિથ્યાત્વ, ૪ શંશયિક મિથ્યાત્વ, ૫ અણાભોગ મિથ્યાત્વ, ૬ લોકીક મિથ્યાત્વ, ૭ લોકોત્તર મિથ્યાત્વ, ૮ કુપ્રાવચન મિથ્યાત્વ, ૯ જિનમાર્ગથી ઓછું પ્રરૂપે તે મિથ્યાત્વ, ૧૦ જિનમાર્ગથી અધિક પ્રરૂપે તે મિથ્યાત્વ. ૧૧ જિનમાર્ગથી વિપરિત પ્રરૂપે તે મિથ્યાત્વ. ૧૨ ધર્મને અધર્મ કહે તે મિથ્યાત્વ, ૧૩ અધર્મને ધર્મ કહે તે મિથ્યાત્વ, ૧૪ જીવને અજીવ કહે તે મિથ્યાત્વ, ૧૫ અજીવને જીવ કહે તે મિથ્યાત્વ. ૧૬ જિનમાર્ગને અન્યમાર્ગ કહે તે મિથ્યાત્વ. ૧૭ અન્યમાર્ગને જિનમાર્ગ કહે તે મિથ્યાત્વ. ૧૮ સાધુને કુસાધુ કહે તે મિથ્યાત્વ, ૧૯ કુસાધુને સાધુ કહે તે મિથ્યાત્વ, ૨૦ આઠ કર્મથી મુકાણા તેને કહે જે નથી મુકાણા

તે મિથ્યાત્વ, ૨૧ આઠ કર્મથી નથી મુકાણા તેને કહે જે મુકાણા તે મિથ્યાત્વ, ૨૨ અવિનય મિથ્યાત્વ, ૨૩ અક્રિયા મિથ્યાત્વ, ૨૪ અજ્ઞાન મિથ્યાત્વ, ૨૫ આશાતના મિથ્યાત્વ. એ પચીશ પ્રકારનું મિથ્યાત્વ સેવ્યું હોય, સેવરાવ્યું હોય, સેવતાં પ્રત્યે અનુમોદ્યું હોય તો અનંત સિદ્ધ કેવળીની સાખે તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

ચૌદ પ્રકારના સમૂચ્છિંમ જીવ.

૧ ઉચ્ચારેસુવા, ૨ પાસવણેસુવા, ૩ ખેળેસુવા, ૪ સંઘાણેસુવા, ૫ વંતેસુવા, ૬ પીત્તેસુવા, ૭ પુએસુવા, ૮ સોણીએસુવા, ૯ સુક્કેસુવા, ૧૦ સુક્કપોગળપરીસાડીએસુવા, ૧૧ વીગયજીવકલેવરેસુવા, ૧૨ ઇત્થિપુરીસસંજોગેસુવા, ૧૩ નગરની ધમણેસુવા, ૧૪ સવ્વેસુચેવ અસુઇઠાણેસુવા: એ ચૌદ પ્રકારના સમુ-

રિઈમ સંબંધી પાપ લાગ્યું હોય તો તસ્સ મિચ્છામિદુક્કડં.

ત્યાર પછી નમો અરિહંતાણંથી જાવસવ્વસાહૂણં સુધીનો પાઠ કહેવો, અને પછી કરેમિભંતે સામાઇયંથી જાવઅપ્પાણં વોસિરામિ સુધીનો પાઠ કહેવો.

ચાર મંગલિક.

☞ આ પાઠ જમણું ઢીંચણ ઉભું રાખી ડાબું ઢીંચણ ધરતીએ થાપી બે હાથ જોડી પગે લાગી કહેવો

ચત્તારિ મંગલં, અરિહંતા મંગલં, સિદ્ધા મંગલં, સાહૂ મંગલં, કેવળી પન્નતો ધમ્મો મંગલં, ચત્તારિલોગુત્તમા, અરિહંતાલોગુત્તમા. સિદ્ધાલોગુત્તમા, સાહૂલોગુત્તમા, કેવળીપન્નતો ધમ્મોલોગુત્તમા, ચત્તારિ શરણં પવ્વજ્જામિ, અરિહંતા શરણં પવ્વજ્જામિ, સિદ્ધા શરણં પવ્વજ્જામિ, સાહુશરણં પવ્વજ્જામિ, કેવળી પન્નતો ધમ્મો શરણં પવ્વજ્જામિ. એ ચાર (મંગલિક, ઉત્તમ) શરણાં કરે જેહ,

ભવસાગરમાં ન બુડે તેહ; સકળ કર્મનો આણે અંત, મોક્ષતણાં સુખ લહે અનંત. ભાવ ધરીને જેહ ગુણ ગાય, તેહ જીવ તરિને મુગતે જાય; સંસાર માંહી શરણાં ચાર, અવર શરણું નહિ કોય. જે નરનારી શરણ ચાર આદરે, તેને અક્ષય અવિચળ પદ હોય. અંગુઠે અમૃત વસે, લબ્ધિ તણો ભંડાર; ગુરૂ ગોતમને સમરીએ તો, મનવાંછિત ફળ દાતાર.

પછી " ઇચ્છામિ પડિક્કમીઉં, જોમે દેવસિયો, અઇયારો કઓ " થી જાવ તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં સુધીનો પાઠ કહેવો.

પછી "ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉ ઇરિયાવહિઆએ" થી જાવ તસ્સ મિચ્છામી દુક્કડં સુધીનો પાઠ કહેવો.

સમણસૂત્ર (શ્રમણસૂત્ર.)

☛ આ પાંચ સમણસૂત્ર સાધુ મુનિરાજને

વિશેષે કરીને-આલોચવાનાં છે, પડિમાધારી શ્રાવકને દેશથી અને પોષધાદિક વ્રત કરનારને પણ આલોચવાં જોઇએ. બીજાઓને ભાવનારૂપ છે તેથી અત્રે લખ્યાં છે. કેટલાક તેનો ઉપયોગ કરે છે અને કેટલાક નથી કરતા માટે ગુરૂ આમન્યાય મુજબ કરવું.

ઉભા થઇ વંદના કરી સમણસૂત્રની આજ્ઞા માગવી.

સમણસૂત્ર પહેલું.

ઇચ્છામિ પડિક્કમિઉં, પગામસિજ્જાએ, નિગામસિજ્જાએ, સંથારાઉવટ્ટણાએ, પરિયટ્ટણાએ, આઉંટ્ટણાએ, પસારણાએ, છપ્પઇસંઘટ્ટણાએ, કુઇએ, કક્કરાઇએ, છીએ, જંભાઇએ, આમોસે, સસરખામોસે, આઉલમાઉલાએ, સુવણવત્તીયાએ, ઇત્થિ વિપરિયાસિયાએ, દિટ્ઠિવિપરિયાસિયાએ, મણવિપરિયાસિયાએ, પાણભોયણવિપરિયાસિયાએ, જોમેદેવસિઓ, અઇયારો કઓ, તસ્સમિચ્છામીદુક્કડં.

સમણસૂત્ર બીજું.

પડિક્કમામિ, ગોયરગચરિયાએ, ભિખ્ખાચરિયાએ, ઉગ્ઘાડકવાડ ઉગ્ઘાડણાએ, સાણાવચ્છાદારા, સંઘટ્ટણાએ, મંડિપાહુડિયાએ, બલિપાહુડિયાએ, ઠવણાપાહુડિયાએ, સંકિએ, સહસ્સાગારે, અણેસણાએ, પાણેસણાએ, આણુભોયણાએ, પાણભોયણાએ, બીયભોયણાએ, હરિયભોયણાએ, પચ્છાકમ્મિયાએ, પુરેકમ્મિયાએ, અદિઠહડાએ, દગસંસઠહડાએ, રયસંસઠહડાએ, પારિસાડણિયાએ, પારિઠાવણિયાએ, ઓહાસણભિખ્ખાએ, જંઉગ્ગમેણં, ઉપાયણેસણાએ, અપડિસુદ્ધં, પડિગાહિયં, પરિભુત્તંવા જંનપરિઠવિયં, તસ્સમિચ્છામિદુક્કડં.

સમણસૂત્ર ત્રીજું.

પડિક્કમામિ, ચાઉકાલં સજ્ઝાયસ્સ અકરણાએ, ઉભયકાલં ભંડાવગરણસ્સ, અપ-

ડિ લેહણયાએ, દુપડિ લેહણયાએ, અપ્પમજ્જણાએ, દુપ્પમજ્જણાએ, અઇક્કમે, વઇક્કમે, અઇયારે, અણાયારે, જોમેદેવસિઓ, અઇયારો કઓ, તસ્સમિચ્છામીદુક્કડં.

સમણસૂત્ર ચોથું.

પડિક્કમામિ એગવિહે અસંજમે; પડિક્કમામિ દોહિંબંધણેહિં, રાગબંધણેણં, દોષબંધણેણં; પડિક્કમામિ તિહિંદંડેહિં, મણદંડેણં, વયદંડેણં, કાયદંડેણં; પડિક્કમામિ તિહિંગુત્તિહિં, મણગુત્તિએ, વયગુત્તિએ, કાયગુત્તિએ; પડિક્કમામિ તિહિંસલ્લેહિં, માયાસલ્લેણં, નિયાણસલ્લેણં, મિછાદંસણસલ્લેણં; પડિક્કમામિ તિહિંગારવેહિં, ઇઢ્ઢિગારવેણં, રસગારવેણં, સાયાગારવેણં; પડિક્કમામિ તિહિંવિરાહણાએ, નાણવિરાહણાએ, દંસણવિરાહણાએ, ચરિત્તવિરાહણાએ; પડિક્કમામિ ચઉહિંકસાએહિં, કોહકસાએણં,

માણકસાએણં, માયાકસાએણં, લોભકસાએણં; પડિક્કમામિ ચઉહિં સન્નાહિં, આહાર સન્નાએ, ભયસન્નાએ, મેહુણસન્નાએ, પરિગ્ગહસન્નાએ; પડિક્કમામિ ચઉહિં વિકહાહિં, ઇત્થિકહાએ, ભત્તકહાએ, દેસકહાએ, રાયકહાએ; પડિક્કમામિ ચઉહિં ઝાણેહિં, અટ્ટેણં ઝાણેણં, રૂદ્દેણં ઝાણેણં, ધમ્મેણં ઝાણેણં, સુક્કેણં ઝાણેણં; પડિક્કમામિ પંચહિં કિરિયાહિં, કાઇયાએ, અહિગરણિયાએ, પાઉસિયાએ, પારિતાવણીયાએ, પાણાઇવાયકિરિયાએ; પડિક્કમામિ પંચહિં કામ ગુણેહિં, સદ્દેણં; રૂવેણં, ગંધેણં, રસેણં, ફાસેણં; પડિક્કમામિ પંચહિં મહવ્વએહિં, સવ્વાઓ પાણાઇવાયાઓ વેરમણં, સવ્વાઓ મુસાવાયાઓ વેરમણં, સવ્વાઓ અદિન્નાદાણાઓ વેરમણં, સવ્વાઓ મેહુણાઓ વેરમણં, સવ્વાઓ પરિગ્ગહાઓ વેરમણં; પડિક્કમામિ પંચહિં સ-

મિએહિં, ઇરિયાસમિયે, ભાસાસમિએ, એ-
સણાસમિએ, આયાણભંડમત્તનિખ્ખેવણાસ-
મિએ, ઉચ્ચાર પાસવણ ખેલજલ્લસંઘાણ
પારિઠાવણિયાસમિએ; પડિક્કમામિ છહિં જી-
વનિકાએહિં, પુઢવિકાએણં, આઉકાએણં,
તેઉકાએણં, વાઉકાએણં, વણસ્સઇકાએણં,
તસ્સકાએણં; પડિક્કમામિ છહિં લેસાહિં,
કિન્હલેસાએ, નિલલેસાએ, કાઉલેસાએ,
તેઉલેસાએ, પમ્હલેસાએ, સુક્કલેસાએ; પ-
ડિક્કમામિ સતહિં ભયઠાણેહિં, અઠહિં મય-
ઠાણેહિં; નવહિં બંભચેરગુત્તિહિં; દસવિહેસ
મણધમ્મે; ઈક્કારસહિં ઉવાસગપડિમાહિં;
બારસહિં ભિખ્ખુપડિમાહિં; તેરસહિં કિરિ-
યાઠાણેહિં; ચઉદસહિં ભૂયગામેહિં; પન્નર-
સ્સહિં પરમાહમ્મિએહિં; સોલસહિં ગાહા-
સોલસએહિં; સત્તરસ્સવિહે અસંજમેહિં; અ-
ઠારસ્સવિહે અબંભેહિં; એગુણવિસાએ ના-

યજ્ઝયણેહિં; વિસાએ અસમાહિઠાણેહિં; એગવિસાએ સબલેહિં; બાવિસાએ પરિસહેહિં; તેવિસાએ સુયગડજ્ઝયણેહિં; ચઉવીસાએ દેવેહિં; પંચવીસાએ ભાવણાહિં; છવીસાએ દસાકપ્પવવહારણં ઉદ્દેસણકાલેણં; સત્તાવીસાએ અણગારગુણેહિં; અઠાવીસાએ આયારપ્પ કપ્પેહિં; એગુણત્તીસાએ પાવસુયપ્પસંગેહિં; તીસાએ માહામોહણીઠાણેહિં; એગતિસાએ સિદ્ધાઇગુણેહિં; બત્તીસાએ જોગસંગહેહિં; તેતિસાએ આસાયણાએ; અરિહંતાણં આસાયણાએ, સિદ્ધાણં આસાયણાએ, આયરિયાણં આસાયણાએ, ઉવજ્ઝાયાણં આસાયણાએ, સાહુણં આસાયણાએ, સાહુણીણં આસાયણાએ, સાવયાણં આસાયણાએ, સાવિયાણં આસાયણાએ, દેવાણં આસાયણાએ, દેવીણં આસાયણાએ, ઇહલોગસ્સ આસાયણાએ, પરલોગસ્સ આસા-

યણાએ, કેવળીણં આસાયણાએ, કેવલીપ· ન્નત્તસ્સ ધમ્મસ્સ આસાયણાએ, સદેવમણુંયા સૂરસ્સ લોગસ્સ આસાયણાએ, સવ્વપાણ ભૂય જીવ સતાણં કાલસ્સ આસાયણાએ, સુયસ્સ આસાયણાએ, સુયદેવયાએ આસા· યણાએ વાયણારિયસ્સ આસાયણાએ, જં· વાઇદ્ધં, વચ્ચામેલીયં. હીણખરં, અચ્ચખરં, પયહીણં, વિણયહીણં, જોગહીણં, ઘોસહીણં, સુઠુદિન્નં, દુઠુપડિછિયં, અકાલેકઓ સજઝાઓ, કાલેનકઓ સજઝાઓ, અસજઝાઇએ સજઝા· ઇયં, સજઝાઇએ નસજઝાઇયં, તસ્સમિચ્છામિ દુક્કડં.

સમણસૂત્ર પાંચમું.

નમો ચઉવીસાએ તિથ્થયરાણં, ઉસભાઇ મહાવીર પજ્જવસાણાણં, ઇણમેવનિગ્ગંથં પાવયણં, સચ્ચં અણુત્તરં, કેવળીયં પડિ·

પુન્ન', નેયાઊય', સસુદ્ધં', સલ્લક્કત્તણ', સિદ્ધિમગ્ગં', મુત્તિમગ્ગં', નિજ્જાણુમગ્ગં', નિવ્વાણમગ્ગં', અવિતહમવિસંધિં', સવ્વદુઃખપ્પહિણમગ્ગં', ઇત્થંઠિયાજીવા સિજ્ઝંતિ, બુઝંતિ, મુચ્ચંતિ, પરિનિવ્વાયંતિ, સવ્વદુઃખણમંતં કરંતિ, તંધમ્મંસદ્દહામિ; પત્તિયામિ, રોયામિ, ફાસેમિ, પાલેમિ, અણુપાલેમિ, તંધમ્મંસદ્દહંતો, પતિયંતો, રોયંતો, ફાસંતો, પાલંતો, અણુપાલંતો, તસ્સધમ્મસ્સ કેવળીપન્નતસ્સ, અબ્ભુઠિઓમિ, આરાહણાએ, વિરઓમિ, વિરાહણાએ, અસંજમં', પરિયાણામિ, સંજમંઊવસંપજામિ, અબંભંપરિયાણામિ, બંભંઊવસંપજ્જામિ, અકપ્પંપરિયાણામિ, કપ્પંઊવસંપજામિ, અન્નાણં પરિયાણામિ, નાણંઊવસંપજામિ, અકિરિયં પરિયાણામિ, કિરિયં ઉવસંપજામિ મિછત્તં પરિયાણામિ, સમ્મતંઉવસંપજામિ, અબોહિં પરિયાણામિ,

બોહિં ઊવસંપજામિ, અમગ્ગં પરિયાણામિ, મગ્ગં ઊવસંપજામિ, જં સંભરામિ, જં ચન સંભરામિ, જં પડિક્કમામિ, જં ચન પડિક્કમામિ, તસ્સસવ્વસ્સ દેવસિયસ અઇયારસ્સ પડિક્કમામિ, સમણોહં સંજયવિરય પડિહય પચ્ચખ્ખાય, પાવકમ્મે અનિયાણો, દિઠિસંપન્નો, માયામોસં, વિવજ્જ્યો, અઢાઇજેસુદીવસમુદ્દેસુ, પન્નરસ્સકમ્મભૂમિસુ, જાવંતિકેઇ સાહુ, રયહરણગુછગ્ગાપડિગ્ગહધારા, પંચમહવ્વયધારા,અઠારસ્સ સહસ્સસીલંગરથધારા, અખ્ખયઆયારચરિત્તા, તે સવ્વે સિરસા મણસા, મથ્થએણવંદામિ. ॥ ૫ ॥

॥ સમણસૂત્ર સમાપ્ત. ॥

*ખામણાં (ક્ષમાપના).

ઉભા થઇ વિનયસહિત ખામણાંની આ-જ્ઞા માગવી.

પહેલાં ખામણાં.

નમો અરિહંતાણં, નમો સિદ્ધાણં, નમો

* ક્ષમાપના ઉપરથી 'ખામણાં' નામ આપેલું છે, કેટલાક તેને 'વંદણાઓ' પણ કહે છે. પરંતુ આ ચોથા આવશ્યકની યોજના ૫ ૫—દોષોની ક્ષમાપના માટે કરવામ આવેલી હોવાથી 'ખામણાં' નામ યોગ્ય જણાય છે. ખામણાં—વંદણાઓ દરેક ગચ્છમાં જૂદી જૂદી રીતે બોલાય છે. આ ખામણાં કચ્છ—દેશાગ્રપુર નિવાસી શા. ઉમરશી કાનજીએ લખી મોકલેલાં તે તેમની ઇચ્છા અનુસાર શુદ્ધ કરીને છાપ્યાં છે.

આયરિયાણં, નમો ઉવજ્ઝાયાણં, નમો લોએ સવ્વસાહૂણં:

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરૂં છું, અરિહંતાણં કહેતાં અરિહંત દેવજી મહારાજને તે અરિહંતદેવજી મહારાજ જઘન્યપદે વીસ છે, તેમનાં નામ કહું છું:-૧ શ્રી સીમંધર સ્વામી, ૨ શ્રી જુગમંધરસ્વામી, ૩ શ્રી બાહુસ્વામી, ૪ શ્રી સુબાહુસ્વામી, ૫ શ્રી સુજાતસ્વામી, ૬ શ્રી સ્વયંપ્રભસ્વામી, ૭ શ્રી રૂષભાનનસ્વામી, ૮ શ્રી અનંતવીર્ય સ્વામી, ૯ શ્રી સુરપ્રભસ્વામી, ૧૦ શ્રી વિશાળપ્રભસ્વામી, ૧૧ શ્રી વજ્રધરસ્વામી, ૧૨ શ્રી ચંદ્રાનનસ્વામી, ૧૩ શ્રી ચંદ્રબાહુસ્વામી, ૧૪ શ્રી ભુજંગદેવસ્વામી, ૧૫ શ્રી ઇશ્વર સ્વામી, ૧૬ શ્રી નેમપ્રભસ્વામી, ૧૭ શ્રી વિરસેનસ્વામી, ૧૮ શ્રી મહાભદ્રસ્વામી, ૧૯ શ્રી દેવજસસ્વામી,૨૦ શ્રીઅજીતવીર્યસ્વામી.

તે દેવાધિદેવજી મહારાજ કેવા છે? કંચન-વરણી કાયા છે, પાંચસેં ધનુષની ઉત્કૃષ્ટી અવગાહના છે, ચોરાસીલાખ પૂર્વનું ઉત્કૃષ્ટુ આયુષ્ય છે, વજૃઋષભનારાચ સંઘયણ છે, સમચોરસ સંઠાણ છે, એકહજાર આઠ ઉત્તમ લક્ષણના ધરણહાર છે, ઉપન્નનાણં દંસણધરા, અરહાજિણ કેવળી, સર્વ દ્રવ્ય, ક્ષેત્ર, કાળ અને ભાવ જાણે દેખે છે, એવા જઘન્ય તીર્થંકર વીશ છે, વિહરમાન ઉત્કૃષ્ટા હોય તો એકસોને સીતેર; તે તીર્થંકર દેવજી મહારાજ કેવા છે? ચોસઠ ઇંદ્રના પૂજનીય છે, વંદનીય છે, અર્ચનીય છે, સ્મરણીય છે, ત્રણ લોકના નાથ છે, સકલ લોકના સ્વામી છે, "માહણો-માહણો" શબ્દના પ્રકાશણહાર છે, *બાર ગુણે કરી સહિત છે, અનંતુ

*૮ પ્રતિહાર્ય અને ૪ અતિશય એ બાર ગુણ.

જ્ઞાન છે, અનંતુ દર્શન છે, અનંતુ ચારિત્ર છે, અનંતો તપ છે, અનંતુ બલ, વીર્ય, પુરૂષકાર, પરાક્રમ, શક્તિના ધરણહાર છે, અશોકવૃક્ષ છાયા કરે, સ્ફટીક રત્નમય સિંહાસન શોભે, શ્વેત ચામર વીંઝાય, ધર્મ ધ્વજ, ધર્મ ચક્ર, પાય પીઠ, દેવ દુદુંભી અને ત્રણ છત્રે કરી બીરાજમાન. ચોત્રીસ અતિશયે કરી સહિત, પાંત્રીશ પ્રકારની સત્યવાણીના બોલણહાર—એવા શ્રી અરિહંત દેવજી મહારાજ હમણાં શ્રી પાંચ મહાવિદેહ ક્ષેત્રને વિષે બીરાજે છે. જઘન્ય બે ક્રોડ કેવળી, ઉત્કૃષ્ટા નવ ક્રોડ કેવળી,

---

અશોકવૃક્ષ, અચિત્ત પુષ્પ સમૂહ, દેવધ્વનિ, ચામરયુગલ, ઉત્તમ આસન, ભામંડળ, દુદુંભિ, ત્રણ છત્ર, એ આઠ પ્રાતિહાર્ય અને અપાયાપગમ (ઉપદ્રવનો નાશ), જ્ઞાન પૂજા અને વચન, એ ચાર અતિશય.

તે સ્વામિનાથ ચાર ઘન ઘાતિયાં કર્મ ખપાવી અનંતુ કેવળજ્ઞાન, કેવળદર્શન પામ્યા છે, બાકીનાં વેદનીય, આયુષ્ય, નામ અને ગોત્ર. એ ચાર બળી દોરડી સમાન રહ્યાં છે, તે આયુષ્યને અંત્યે ખપાવી મોક્ષ જવાના કામી થકા વિચરે છે. એવા શ્રી અરિહંતદેવજી મહારાજ! તમારા ગુણ તો અનંતા છે. કહ્યામાં ન આવે, ઉપમા દીધામાં ન આવે, તમારા સંબંધી, તમારા માર્ગ સંબંધી, તમારા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ સંબંધી આજના દિવસ પર્યંત અવિનય, અભક્તિ, આશાતના, અપરાધ કીધો હોય તો વારંવાર ખમાવું છું. (તિખ્ખુતાનો પાઠ ત્રણવાર ભણી વંદણા કરી ખમાવવું.)

—⋙⋘—

બીજાં ખામણાં.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરૂં છું, સિદ્ધાણં કહેતાં સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજને, તે સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ પંદરે ભેદે સિધ્યા, તે પંદર ભેદનાં નામ કહુંછું. તીથ સિદ્ધા, અતિર્થ સિદ્ધા, તીર્થંકર સિદ્ધા, અતિર્થંકર સિદ્ધા, સ્વયંબુદ્ધ સિદ્ધા, પ્રત્યેકબુદ્ધ સિદ્ધા, બુધબોહિય સિદ્ધા, સ્વલિંગ સિદ્ધા, અન્ય લિંગ સિદ્ધા, સ્રીલિંગ સિદ્ધા, પુરૂષલિંગ સિદ્ધા, નપુંસકલિંગ સિદ્ધા, ગૃહસ્થલિંગ સિદ્ધા, એક સિદ્ધા, અનેક સિદ્ધા: હવે વર્ત્તમાન ચોવીશીએ તીર્થંકર દેવો સિદ્ધ થયા તેમનાં નામ કહુંછું:–૧ શ્રી ઋષભદેવ સ્વામી, ૨ શ્રી અજિતનાથ સ્વામી, ૩ શ્રી સંભવનાથ સ્વામી, ૪ શ્રી અભિનંદન સ્વામી, ૫ શ્રી સુમતિનાથ સ્વામી, ૬ શ્રી પદ્મપ્રભ

સ્વામી, ૭ શ્રી સુપાર્શ્વનાથ સ્વામી, ૮ શ્રી ચંદ્રપ્રભ સ્વામી, ૯ શ્રી સુવિધિનાથ સ્વામી, ૧૦ શ્રી શિતલનાથ સ્વામી, ૧૧ શ્રી શ્રેયાંસનાથ સ્વામી, ૧૨ શ્રી વાસુપૂજ્ય સ્વામી, ૧૩ શ્રી વિમલનાથ સ્વામી, ૧૪ શ્રી અનંતનાથ સ્વામી, ૧૫ શ્રી ધર્મનાથ સ્વામી, ૧૬ શ્રી શાંતિનાથ સ્વામી, ૧૭ શ્રી કુંથુનાથ સ્વામી, ૧૮ શ્રી અરનાથ સ્વામી, ૧૯ શ્રી મલ્લિનાથ સ્વામી, ૨૦ શ્રી મુનિસુવ્રતસ્વામી, ૨૧ શ્રી નમિનાથ સ્વામી, ૨૨ શ્રી નેમનાથ સ્વામી, ૨૩ શ્રી પાર્શ્વનાથ સ્વામી, ૨૪ શ્રી મહાવીર સ્વામી: એ ચોવીશી આદિ લઇને પૂર્વે અતીતકાલે અનંતી ચોવીશીએ સીઝી બુઝયા, સકલકાર્યની સિદ્ધિ કરી, આઠ કર્મ ખપાવી, મોક્ષપુર પાટણને વિષે પધારી, મુક્તિશિલા વિષે પહોંચ્યા છે. તે મુક્તિશિલા કેવી છે? પીસ્તાલીશ લાખ જોજનની લાંબી

ને પહોળી છે; તેની પરિધિ (પરિઘ) એક
ક્રોડ બેંતાશ લાખ ત્રીશ હજાર બસેં ઓ
ગણપચાશ જોજનની ઝાઝેરી છે; વચમાં આઠ
જોજનની જાડી છે; એકેકું પ્રદેશ હાયમાન
કરતાં છેહલે માંખીની પાંખ થકી પાતળી
છે; ચત્તા છત્રને આકારે છે; શ્વેત ઉજળીછે;
પંચાયન શંખ સરીખી છે; અર્જુન સોનાની
છે; ગઠારી મઠારી એક પિંડ છે; આકતુલ,
સરસવનું ફુલ અને માંખણના પીંડ થકી
અનંતગુણો અધીકો સુંહાળો ફરસ છે; જાઈ,
જુઇ,ચંપેલી, ચંપો, મોગરો, કેવડો, કેતકી,
માલતી, ગુલાબ, કેસર, ચંદન અને કસ્તુ-
રીની સુગંધ થકી અનંતગુણી અધીકી સુ-
ગંધ છે. તે ઉપરે એક જોજનનો ક્ષેત્ર છે,
તેના છેહ્લા ગાઉના છઠ્ઠા ભાગે શ્રી સિદ્ધ
ભગવંતજી મહારાજ નિરંજન નિરાકાર બી-
રાજે છે. તે શ્રી સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજની

અવગાહના જઘન્ય એક હાથ ને આઠ અંગુલની, મધ્યમ ચાર હાથ ને સોળ અંગુલની, ઉત્કૃષ્ટી ત્રણસો તેત્રીશ ધનુષ્ય અને બત્રીશ અંગુલની છે. એક સિદ્ધ ત્યાં અનેક સિદ્ધ રહ્યા છે, અનેક સિદ્ધ ત્યાં એક સિદ્ધ રહ્યા છે; એકત્રીશ ગુણે કરી સહિત છે, તે સ્વામિને જન્મ નહિ, જરા નહિ, મરણ નહિ, રોગ નહિ, શોક નહિ, સંયોગ નહિ, વિયોગ નહિ, કર્મ નહિ, કાયા નહિ, ભુખ નહિ, તૃષા નહિ, મોહ નહિ, માયા નહિ, સદાએ શાશ્વત સુખ પામ્યા છે. એવા શ્રી સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ અતીતકાળે અનંતા થયા, વર્તમાન કાળે સંખ્યાતા છે, આગમીકાળે અનંતા હોશે, દ્રવ્ય થકી સિદ્ધ અનંતા, ક્ષેત્ર થકી પીસ્તાલીશ લાખ જોજન પ્રમાણે, કાળ થકી આદિ અંત રહિત, ભાવ થકી અવર્ણે, અગંધે, અરસે, અફાસે,

અમૂર્ત, ગુણ થકી અનંતુ કેવળજ્ઞાન, કેવલ-દર્શન પામ્યા છે, એવા શ્રી સિદ્ધ ભગવંતજી મહારાજ! તમારા ગુણ તો અનંતા છે, કુહ્યામાં ન આવે. ઉપમા દીધામાં ન આવે, તમારા સંબંધી, તમારા માર્ગ સંબંધી, તમારા જ્ઞાન, દર્શન, સંબંધી આજના દિવસ પર્યંત અવિનય, અભક્તિ, આશાતના, અપરાધ, કીધો હોય તો વારંવાર ખમાવું છું. (પૂર્વની પેરે વંદણા કરી ખમાવવું.)

ત્રીજાં ખામણાં.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરૂં છું. આયરિયાણં કહેતાં આચાર્ય મહારાજને. તે આચાર્યજી મહારાજ કેવા છે? છત્રીશ ગુણે કરી સહિત છે. તે છત્રીશ ગુણનાં નામ કહું છું:

પાંચ ઇંદ્રિય સંવરણો, નવવિધ બ્રહ્મચર્ય ધરે, ચાર કષાય મુકે, એ અઢાર ગુણે કરી હોય સંજુત્તો, પંચ મહવય ધરે, પાંચ આચાર પાલણ સમરતો, પાંચ સમિતિએ સમિતા, ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્તા, એ છત્રીસ ગુણે કરી સહિત ગુરૂ મુજ હોય; આઠ સંપદાના ધરણહાર છે. આચાર સંપદા, શ્રુત સંપદા, શરીર સંપદા, વચન સંપદા, વાયણા સંપદા. મતિ સંપદા, પઉગ સંપદા, સંગ્રહ સંપદા; એ આઠ સંપદાના ધરણહાર છે, ઉદાર ઘોર ગુણના ધરણહાર છે, ઘોર બ્રહ્મચર્યના પાલણહાર છે, શરીરના ઉંચ ગુણે કરી સહિત છે, જાઇ સંપન્ના, કુલ સંપન્ના, બળ સંપન્ના, રૂપ સંપન્ના, વિનય સંપન્ના, નાણ સંપન્ના, દર્શન સંપન્ના, ચારિત્ર સંપન્ના, લજા સંપન્ના, લાઘવ સંપન્ના, ઉયંસી, તેયંસી, વચંસી, જસંસી, જીયકોયા, જીયમાણા,

જીયમાયા, જીયલોભા, જીયનીંદા, જીયંદીઆ, જીયપરીસહા, જીવીયાસ મરણ ભએ વીપ મુકા, બહુ સુયા, બહુ પરિવારા, જાવ કુતિયાવણિય ભુયા, સંજમેણ, તવસા, અપાણં ભાવે માણે વિહરંતિ. એવા શ્રી આચાર્યજી મહારાજ! તમારા ગુણ તો અનંતા છે: કહ્યામાં ન આવે, ઉપમા દીધામાં ન આવે, તમારા જ્ઞાન, દર્શન, તપ, ચારિત્ર સંબંધી આજના દિવસપર્યંત અવિનય, અભક્તિ, આશાતના, અપરાધ કીધો હોય તો વારંવાર ખમાવું છું. (પૂર્વની પેઠે વાંદણા ત્રણવાર કરવી.)

ચોથાં ખામણાં.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરૂં છું, ઉવજ્ઝાયાણં કહેતાં ઉપાધ્યાયજી મહારાજને. તે ઉ-

પાધ્યાયજી મહારાજ કેવા છે? *પચીશ ગુણે કરી સહિત છે, સૂત્રસિદ્ધાંત પોતે ભણે છે અને બીજાને ભણાવે છે; અગીઆર અંગ, બાર ઉપાંગ, ચાર મૂલ, ચાર છેદ, એ એકત્રીશ અને આવશ્યક મળી બત્રીશ સૂત્ર છે. હવે અગીઆર અંગનાં નામ કહું છું:-૧ આચારાંગ, ૨ સુયગડાંગ, ૩ ઠાણાંગ, ૪ સમ-

* ૧૧ અંગ, ૧૨ ઉપાંગ, એ ૨૩ પોતે ભણે અને બીજાને ભણાવે, ચરણસિત્તરી અને કરણસિત્તરી એ બે શુદ્ધ રીતે પાળે. ચરણ સિત્તરી આ પ્રમાણે:-મહાવ્રત (૫) શ્રમણધર્મ (૧૦), સંયમ (૧૭), વૈયાવૃત્ય (૧૦), બ્રહ્મગુપ્તિ (૯), જ્ઞાનત્રિક (૩), તપ (૧૨), કષાયનિગ્રહ (૪) હવે કરણ સિત્તરી આ પ્રમાણે:-પિંડવિશુદ્ધિ (૪), સમિતિ (૫), ભાવના (૧૨), પડિમા (૧૨), ઇંદ્રિયનિરોધ (૫), પ્રતિલેખના (૨૫), ગુપ્તિ (૩), અભિગ્રહ (૪).

વાયાંગ, ૫ ભગવતીજી, ૬ જ્ઞાતાજી, ૭ ઉપાસકદશાંગ, ૮ અંતગડદશાંગ, ૯ અનુત્તરોવવાઇ, ૧૦ પ્રશ્નવ્યાકરણ, ૧૧ વિપાક. હવે બાર ઉપાંગનાં નામ કહું છું:-૧ ઉવવાઇ, ૨ રાયપસેણી, ૩ જીવાભિગમ, ૪ પન્નવણાજી, ૫ જંબુદ્વીપપ્રજ્ઞપ્તિ, ૬ ચંદ્રપ્રજ્ઞપ્તિ, ૭ સુર્યપ્રજ્ઞપ્તિ, ૮ નિરયાવલિયા, ૯ કપ્પીયા, ૧૦ પુફીયા, ૧૧ પુષ્પચુલીયા, ૧૨ વન્હિદશા. ચાર મૂલનાં નામ કહું છું:-૧ ઉત્તરાધ્યયન, ૨ દસવિકાલિક,* ૩ નંદી, ૪ અનુયોગદ્વાર. હવે ચાર છેદનાં નામ કહું છું:-૧ વ્યવહાર, ૨ વેદકલ્પ, ૩ નિસીથ, ૪ દશાશ્રુતસ્કંધ. એમ એકત્રીશ અને બત્રીશસું આવશ્યક. હવે ચૌદ પૂર્વનાં નામ કહું છું:- ૧ ઉત્પાદ, ૨ આગ્રાયણી, ૩, વીર્યપ્રવાદ, ૪ આસ્તિનાસ્તિપ્રવાદ, ૫ જ્ઞાનપ્રવાદ, ૬ સત્યપ્રવાદ, ૭ આત્મપ્રવાદ, ૮ કર્મપ્રવાદ,

૯ પ્રત્યાખ્યાન, ૧૦ વિદ્યાપ્રવાદ, ૧૧ કલ્યાણ, ૧૨ પ્રાણાવાય, ૧૩ ક્રિયાવિશાલ, ૧૪ લોકબીંદુસાર: એ ચોદે મળી પાંચસેં ધનુષની અવગાહનાવાળા મનુષ્યની વારના સોળ હજાર ત્રણસેં ત્યાશી હાથી પ્રમાણ શાહીના ઢગલાથી લિખિત જાણવા. એમ અગીઆર અંગ યાવત્ ચોદ પૂર્વ સુત્રની પાટી પોતે ભણે, અનેરાને ભણાવે, સાચા સુત્રના ભાખણહાર, વિતરાગ દેવની પેરે ઉપદેશના દેનાર, ડગતાને સ્થીર કરનાર, નવાને ધર્મ પમાડનાર, સંસારથી ઉપરાંઠા, મોક્ષથી સામા, સજ્ઝાય (સ્વાધ્યાય) ધ્યાને કરી લીન, જઘન્ય પહેલા ભવે મોક્ષ જાય, ઉત્કૃષ્ટો ત્રીજો ભવ ઓલંગે નહિ. એવા શ્રી ઉપાધ્યાયજી મહારાજ! તમારા ગુણ તો અનંતા છે; કહ્યામાં ન આવે, ઉપમા દીધામાં ન આવે, તમારા સંબંધી, તમારા માર્ગ સંબંધી, ત-

મારા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર અને તપ સંબંધી આજના દિવસ પર્યંત અવિનય, અભક્તિ, આશાતના, અપરાધ થયો હોય તો વારંવાર ખમાવું છું. (પૂર્વની પેરે વંદના ત્રણવાર કરવી.)

પાંચમાં ખામણાં.

નમો કહેતાં નમસ્કાર કરૂં છું, લોએ કહેતાં લોક—અઢીદ્વીપને વિષે, સવ્વ સાહૂણં કહેતાં સર્વ સાધુજીને. જઘન્ય બે હજાર ક્રોડ સાધુ સાધવી, ઉત્કૃષ્ટા નવ હજાર ક્રોડ સાધુ સાધ્વી, તથા મારા ધર્મગુરૂ ધર્માચાર્યજી મહારાજ ગુણવંત, ગુણના ભંડાર. પૂજ્ય મહારાજ શ્રી ૧૦૦૮ શ્રી *સ્વામી આદિ જે સાધુ સાધવી બીરાજે છે તેમને કરૂં છું: તે સ્વા-

* આ જગાએ પોતાના ધર્માચાર્ય મહારાજનું નામ બોલવું.

મિનાથ કેવા છે? પાંચ મહાવ્રતના પાલણહાર છે, પાંચ ઇંદ્રિય વશ્ય કરી છે, ચાર કષાયને જીત્યા છે. ભાવસચ્ચે, કરણસચ્ચે, જોગસચ્ચે, મનસમાધારણા, વયસમાધારણા, કાયસમાધારણા, નાણસંપન્ના, દંશણસંપન્ના, ચારિત્રસંપન્ના, વેદની અધ્યાસે, મરણ અધ્યાસે, ક્રિયા પાત્ર, ધર્મ જાત્ર, પાંચ સમિતિએ સમિતા, ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્તા, છ કાયના પીયર, છ કાયના નાથ, સાત ભયના ટાલણહાર, આઠ મદના ગાલણહાર, નવવાડ વિશુદ્ધ બ્રહ્મચર્યના પાલક, દશવિધ યતિધર્મના અજવાલક, બારભિખ્ખુની પડિમાના જાણ, બારે ભેદે તપસ્યાના કરણહાર, સત્તરે ભેદે સંયમના ધરણહાર, અઢાર ભેદે અબ્રહ્મચર્યના વરજણહાર, વીસ અસમાધિ દોષના ટાલણહાર, એકવીશ સબળા દોષના ટાલણહાર, બાવીશ પરિષહના જીતણહાર,

સતાવીશ સાધુજીના ગુણે કરી સહિત, ત્રીશ મહામોહીની સ્થાનકના વરજણહાર, તેત્રીશ આશાતનાના ટાલણહાર, બાવન અનાચીરણ દોષના ટાલણહાર, બેંતાલીશ (પાંચ સડતાલીશ, ઓગણપચાસ, જુમલે) છન્નું દોષ ટાળી આહાર પાણીના લેનાર, સચિત્તના ત્યાગી, અચિત્તના ભોગી. મહાવૈરાગી, પંડિતરાજ, કવિરાજ, મુનિરાજ, ધીરજવંત, લજ્જાવંત, સૂત્ર સિદ્ધાંતના પારગામી, તેડયા આવે નહિ, નોતર્યા જાય નહિ, તલાવે તરસ્યા, વિવાહે ભુખ્યા, કંચન કામિનીથી દૂર, નિર્લોભી, નિર્લાલચુ, સફરી ઝાઝ સમાન, નિર્ગ્રંથ પુરૂષ, તરણતારણી નાવા સમાન, સિંહની પેરે શુરવીર, સાગરની પેરે ગંભીર, ચંદનની પેરે શીતળકારી, સુરજની પેરે ઉદ્યોતના કરણહાર, ત્રિવિધે ત્રિવિધે વ્રત પચ્ચખાણના પાલણહાર, એ આદિ લઇને

અનેક ગુણે કરી સહિત છો, તમારા ગુણ તો અનંતા છે, કહ્યામાં ન આવે, મળ્યામાં ન આવે, ઉપમા દીધામાં ન આવે, તમારા સંબંધી, તમારા માર્ગ સંબંધી, તમારા જ્ઞાન, દર્શન, ચારિત્ર, તપ, સંબંધી આજના દિવસ પર્યંત અવિનય, અભક્તિ, આશાતના, અપરાધ, કીધો હોય તો હાથ જોડી, માન મોડી, ત્રણવાર પ્રદક્ષિણા દઇ વારંવાર (ભુજો ભુજો કરી) ખમાવું છું.

છઠ્ઠાં ખામણાં.

શ્રાવક શ્રાવિકાને ખમાવું છું: તે શ્રાવક શ્રાવિકા કેવાં છે ? પહેલે બોલે નવ પ્રદાર્થ, પચીસ ક્રિયાના જાણ છે; બીજે બોલે આપદા આવ્યે કોઇની સાજ્ય (સહાય) વાંછે

નહિ; ત્રીજે બોલે દૃઢ ધર્મી. પ્રીય ધર્મી, મિથ્યાત્વી દેવતાના ડગાવ્યા ડગે નહિ, ચળાવ્યા ચળે નહિ. ધર્મના વિષે શંકા, કંખા. વિતીગિચ્છા રહિત છે; ચોથે બોલે મિથ્યાત્વીના તપ દેખી ગુણગ્રામ ન કરે, સમ્યગ્દૃષ્ટિના તપ દેખી ગુણગ્રામ કરે, પાંચમે બોલે, લધીયઠા, ગ્રહીયઠા, પુછીયઠા, વીણીચઠા, અભીગયેઠા, અસ્થિગંજ પેમાણુ રાગરત્તા, એતાવતા સુત્ર અર્થના જાણ છે; છઠે બોલે જેના હાડહાડની મીંજાએ ધર્મનો રંગ લાગ્યો છે, આત્માને વિષે જેહના પ્રદેશા ધર્મથી રંગાણા છે; સાતમે બોલે પાંચ સાત એકઠા મળી જ્યાં બેસે ત્યાં એમ કહે જે, "અયમાઉસો ! એવં અઠે, પરમઠે, નીગંથે, પાવયણે, સેહસે અણઠે" ધર્મ છે તે અર્થ છે, બાકી પુત્ર કલત્રાદિક સર્વે અનર્થ છે. આઠમે બોલે, જેનાં હૃદય સ્ફટીક રત્ન સ-

રીખાં નિર્મળ છે; નવમે બોલે ઉદાર ચિત્તના ધણી છે, અવંગુયદારા; કમાડની ભુંગળ ઉગાડી મુકી છે જેના દાતારપણા માટે; દસમે બોલે પોતે જે વ્રત પચ્ચખાણ લીધાં હોય તે પાળવાને વિષે ઉદ્યમવંત છે; અગીયારમે બોલે રાજાદિકના અંત:પુરને વિષે જાય ત્યાં પ્રતીતકારી છે; બારમે બોલે મહીનામાં ચાર તથા છ પોષાના કરણહાર છે; તેરમે બોલે સાધુજી સાધ્વિજીને ચોદ પ્રકારનું દાન સુજતું નિર્દોષ પ્રતિલાભવાના કામી છે; ચ્યાદમે બોલે ત્રણ મનોર્થના ચિંતવનાર છે:-કેવારે આરંભ પરિગ્રહ છાંડીશ? કેવારે મમત્વ છાંડી સંયમ આદરીશ? કેવારે સંલેખણા-સંથારો કરીશ? પંદરમે બોલે સાધુ, સાધ્વી, શ્રાવક, શ્રાવિકા, એ ચાર તીર્થની વૈયાવૃતના કરણહાર છે; સોલમે બોલે સુત્ર સિદ્ધાંત સાંભળવાના રસીયા

છે, સાંભળ્યાં છે તે ધારવાના અર્થી છે; સત્ત-
રમે બોલે, બે ટંક આવશ્યક પ્રતિક્રમણના
કરણહાર છે, નોકારશી આદિ વ્રત પચ્ચ-
ખાણના કરણહાર છે; અઢારમે બોલે કોઇ
નવો મનુષ્ય ધર્મ પામતો હોય તેને સાજ
(સહાય) દેવાને વિષે ઉદ્યમવંત છે, ડગતાને
સ્થીર કરવાને વિષે ઉદ્યમવંત છે; ઓગણીસ-
મે બોલે સર્વ પ્રાણી ભુત જીવ સત્વને સ-
માધીના ઉપજાવણહાર છે; વીસમે બોલે છ-
તી શક્તિએ તપસ્યાના કરણહાર છે; એકવીશ
મે બોલે છતી શક્તિએ સંલેખણા–સંથારા-
ના કરણહાર છે, દુબળા પાતળા દેખી અ-
નુકંપા આણે છે, એમ આદિ લઇને અનેક
ગુણે કરી સહિત છે. એવા શ્રાવકજીભાઇ
અઢીદ્વીપમાં સંખ્યાતા છે, અઢીદ્વીપ બહાર
અસંખ્યાતા છે, તે સર્વને ખમાવું છું, સા-
ધુજીને વાંદીને ખમાવું છું, સાધ્વીજીને વાં-

દીને ખમાવું છું, શ્રાવિકાને ખમાવું છું, મારા ઉપકારી પુરૂષને ખમાવું છું, સમદૃષ્ટી જીવને ખમાવું છું, ચોરાસી લાખ જીવ યોનીને ખમાવું છું, સાત લાખ પૃથ્વીકાય, સાત લાખ અપકાય, સાત લાખ વાઉકાય, સાત લાખ તેઉકાય, દસ લાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિકાય, ચૌદ લાખ સાધારણ વનસ્પતિકાય, બે લાખ બેઈંદ્રિય, બે લાખ તેઇંદ્રિય, બે લાખ ચૌઇંદ્રિય, ચાર લાખ દેવતા, ચાર લાખ નારકી, ચાર લાખ તિર્યંચ પંચેંદ્રિય, ચૌદ લાખ મનુષ્ય પંચેદ્રિય. એમ સર્વ મળી ચોરાશી લાખ જીવાયોનિને ખમાવું છું, એક ક્રોડ સાડીસતાણું લાખ જીવની કુલ કોડીને ખમાવું છું.

ખામેમિ સવ્વેજીવા, સવ્વેજીવાવિ ખમ તુમે;
મિત્તિમે સવ્વભૂઅેસુ, વૈર મજ્ઝં ન કેણઈ ॥૧॥
એવંમયં આલોઇયં નિંદીયં ગરહીયં દુગંછીયં;

સવ્વતિવિહેણ પડિક્કંતો, વંદામિ જિણ ચઉ-
વિસં ॥ ૨ ॥

॥ ઇતિ ખામણાં સમાપ્તં ॥

(હવે બે વાર ખમાસમણ કહેવું.)

ઇતિ ચોથો પ્રતિક્રમણ આવશ્યક સમાપ્ત.

आवश्यक ५ मो.

काउसग्ग.

(ઉભા થઇ પૂર્વની પેઠે પાંચમા આવશ્યકની
આજ્ઞા માગવી.)

દેવસી પ્રાયછીત વિશુદ્ધનાર્થં કરેમિ કાઉસગ્ગં,
નમો અરિહંતાણંથી નમો લોએ સવ્વ સાહૂણં
સુધી કહેવું ॥૧॥ કરેમીભંતે સામાઇયંથી તે અ-

પ્પાણં વોસિરામિ સુધી કહેવું ॥૨॥ ઇચ્છામિ-ઠામિ કાઉસગ્ગથી તે જં ખંડિયં જં વિરાહિયં તસ્સ મિચ્છામિ દુક્કડં સુધી કહેવું ॥૩॥ તસ્સઉત્તરી કરણેણંથી તે અપ્પાણં વોસિરામિ સુધી કહેવું. ॥૪॥

(પછી નીચેનો કાઉસગ્ગ મૌનપણે કરવો.)

ધર્મધ્યાનનો કાઉસગ્ગં.*

સેકંતં, ધમ્મઝાણે ચઉવિહે ચૌપડયારે ॥ પન્નંત્તે તંજહા, આણાવિજયે ॥ ૧ ॥ અવાય વિજયે ॥ ૨ ॥ વિવાગ વિજયે ॥ ૩ ॥ સંઠાણ વિજયે ॥ ૪ ॥ ધમ્મસણં ઝાણસ્સ ચ-

* આઠકોટીવાળા પાંચે પ્રતિક્રમણમાં ધર્મધ્યાનનો અને તે ન આવડે તો બે લોગસ્સનો કાઉસગ્ગ કરે છે, છકોટીવાળા ચાર લોગસ્સનો, પખી પ્રતિક્રમણ વખતે બાર લોગસ્સનો, ચોમાશી પ્રતિક્રમણ વખતે વીશું લોગસ્સનો અને સંવત્સરી પ્રતિક્રમણ વખતે ચાલીશ લોગસ્સનો કાઉસ્સગ્ગ કરેછે.

ત્તારિ લખ્ખણા ॥ પન્નંતે તંજહા ॥ આ-ણારૂઈ ॥ ૧ ॥ નિસગ્ગારૂઇ ॥ ૨ ॥ સુત્રરૂઈ ॥ ૩ ॥ ઉવયેસરૂઇ ॥ ૪ ॥ ધમ્મસ્સણં ઝ્રૂા-ણસ્સં ॥ ચત્તારિ આલંબણા ॥ પન્નંતે તં-જહા ॥ વાયણા ॥ ૧ ॥ પુછણા ॥ ૨ ॥ પરિયટ્ટણા ॥ ૩ ॥ ધમ્મ કહા ॥ ૪ ॥ ધમ્મ સ્સણં ઝ્રૂાણસ્સ, ચત્તારી અણુપ્પેહા ॥ પ-ન્નંતે તંજહા ॥ એગચ્ચાણુંપ્પેહા ॥ ૧ ॥ અ-ણીચ્ચાણુંપ્પેહા ॥ ૨ ॥ અસરણાણુંપ્પેહા ॥ ૩ ॥ સંસારાણુંપ્પેહા ॥ ૪ ॥

એ સોળ બોલ દહાડાનું પ્રતિક્રમણ કરતાં કહેવા અને રાત્રિના પ્રતિક્રમણમાં એ સિવાય નીચેના બાર બોલ વધારે કહેવા.

અણસણ ॥ ૧ ॥ ઉણોદરી ॥ ૨ ॥ વિ-તીસંક્ષેપ ॥ ૩ ॥ રસપરિત્યાગ ॥ ૪ ॥ કાયાક્લેસ ॥૫॥ ઇંદ્રિયપરિસંલિનતા ॥૬॥ પ્રાયશ્ચિત ॥૭॥ વિનય ॥૮॥ વૈયાવચ્ચ

॥ ૯ ॥ સજ્ઝાય ॥ ૧૦ ॥ ધ્યાન ॥ ૧૧ ॥ વીઉસગનામા કાઉસગ્ગં ॥ ૧૨ ॥

એ રીતે કાઉસગ્ગ કરવો. તે ન આવડતો હોય તો બે લોગસ્સનો કાઉસગ્ગ કરવો ને નમોકાર એક ગણીને પારવો. પછી લોગસ્સનો પાઠ ભણી બે વાર ઇચ્છામિ ખમાસમણાં કહેવાં.

ઇતિ પાંચમો કાઉસગ્ગં આવશ્યક સમાપ્ત.

પહેલે સામાયિક, બીજે ચઉવીસંથ્થો, ત્રીજે વંદણા, ચોથે પ્રતિક્રમણ, પાંચમે કાઉસ્સગ્ગ, એ પાંચે આવશ્યક પુરા થયા. હવે છઠ્ઠુ પચ્ચખાણ.

☞ અહીં ઉભા થઇ ગુરૂ સમીપે બે હાથ જોડી સવિનય વંદણા કરી છઠ્ઠા આવશ્યકની આજ્ઞા માગવી. ત્યાર પછી ગુરૂ મહારાજ ! ચઉવિહારનાં પચ્ચખાણ કરાવશોજી એમ ભક્તિપુર્વક કહેવું.

અને કદી ગુર્વાદિ ન હોય તો કોઈ વડેરા શ્રાવક પાસેથી અથવા તો પોતાની મેળે ચઉવિહારનાં પચ્ચખાણ કરવાં. ત્યાર પછી નીચે મુજબ પાઠ ભણવોઃ—

પહેલે સામાયિક, બીજે ચઉવીસંથ્થો, ત્રીજે વંદણા, ચોથે પ્રતિક્રમણ, પાંચમે કાઉસગ્ગ, છઠ્ઠે પચ્ચખાણ, એ છ આવશ્યક પુરા થયા; તેને વિષે ગાથા, પદ, અક્ષર, કાનો, માત્રા, મીંડું, હ્રસ્વ, દિર્ઘ, ઓછું અધીક, વિપરીત, ભણાયું, ગણાયું, ચિંતવાણું હોય તો શ્રી કેવળી ભગવંતની સાખે મિચ્છામિ દુક્કડં.

મિથ્યાત્વનું પ્રતિક્રમણ, અવ્રતનું પ્રતિક્રમણ, પ્રમાદનું પ્રતિક્રમણ, કષાયનું પ્રતિક્રમણ, અશુભયોગનું પ્રતિક્રમણ. એ પાંચે પ્રતિક્રમણ, દોષ ટાળી સમી રીતે પ્રતિક્રમ્યાં

ન હોય તો કેવળી ભગવંતની શાખે મિચ્છામિ દુક્કડં.

ગયા કાળનું પ્રતિક્રમણ, વર્તમાનકાળનું સામાયિક, આવતા કાળનાં પચ્ચખાણ: એ ત્રણે કાળ સંબંધી કિંચિત્ માત્ર પાપ, દોષ લાગ્યો હોય તો અરિહંત, કેવળી, ભગવંતની શાખે મિચ્છામિ દુક્કડં. કરેમિ મંગળં, થઈ થુય મંગળં. હવે અહિંયાં ત્રણ વખત નમોત્થુણં સંપૂર્ણ બોલવું.

*** આ પાંચ આવશ્યકમાં જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર: એ ચાર ની આલોચના કીધી. તેથી પ્રતિક્રમણ પુરૂં થયું; પરંતુ પાંચમો વીર્યાચાર હોવાથી તે સંબંધમાં આ છઠ્ઠા આવશ્યકમાં પચ્ચખાણ કરવાનાં છે.

આવશ્યક ૬ ઠ્ઠો.

पच्चखाण (प्रत्याख्यान).

પચ્ચખાણ પહેલું નોકારશીનું.

સુરઉગ્ગએ, નમોકાર સહિયં, પચ્ચખામિ. ચઉવિહં, પિઆહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથણા ભોગેણં, સહસાગારેણં, અપ્પાણં વોસિરામિ ॥

પચ્ચખાણ બીજું–પોહોરશીનું.

સુરઉગ્ગએ, પોરસિયં, પચ્ચખામિ. ચઉવિહં, પિઆહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથણા ભોગેણં, સહસાગારેણં, પછન્નકાલેણં, દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં, સવ્વસમાહિવત્તીયા ગારેણં, અપ્પાણં વોસિરામિ.

પચ્ચખાણ ત્રીજું-મધ્યાનનું.

સુરઉગ્ગએ પુરિમઢ' પચ્ચખામિ. ચઉવિહં, પિઆહાર', અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથણા ભોગેણં, સહસાગારેણં, પછન્ન કાલેણં, દિસામોહેણં, સાહુવયણેણં, મહત્ત-રાગારેણં, સવ્વ સમાહિવત્તિયાગારેણં, અ-પ્પાણં વોસિરામિ.

પચ્ચખાણ ચોથું-દુવિહારનું.

એકટાણા ઉપરાંત, દુવિહં, પિ આહારં, પચ્ચખામિ, અસણં, ખાઇમં, અન્નથણા ભોગેણં, સહસાગારેણં, સાગારી અગારેણં, આઉટ્ટણ પસારેણં, ગુરૂઅભુઠાણેણં, પરિઠાવ-ણિયા ગારેણં, મહત્તરાગારેણં, સવ્વસમાહિ વત્તિયાગારેણં, વોસિરામિ.

પચ્ચખાણ પાંચમું–આંબેલનું.

આયંબીલં વીહં પચ્ચખામિ. તિવિહં, ચઉવીહં, પીઆહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથણા ભોગેણં, સહસાગારેણં, લેવાલેવેણં, ગીહથસંસઠેણં, ઉખીતવીવેગેણં, પરીઠાવણીયાગારેણં. મહત્તરાગારેણં, સવસમાહિવતીયાગારેણં, વોસિરામિ.

પચ્ચખાણ છઠું–ઉપવાસનું.

સુરઉગ્ગએ, અભત્તઠં પચ્ચખામિ. ચઉવિહં, પિઆહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથણા ભોગેણં, સહસાગારેણં, વોસિરામિ.

પચ્ચખાણ સાતમું–નિવિનું.

નિવિગઇયં વિહં પચ્ચખામિ. ચઉવિહં,

પિઆહારં, અસણં, પાણં, ખાઇમં, સાઇમં, અન્નથણાભોગેણં, સહસાગારેણં, લેવાલેવેણં, ગીહથસંસટ્ઠેણં, ઉખ્ખીતવિવેગેણં, પડુચ્ચમખેણં, સવ્વસમાહીવત્તીયાગારેણં, અપ્પાણં વોસિરામિ.

☞ પ્રતિક્રમણ કરીને ઉપર લખેલાં પચ્ચખાણ મધ્યેનું ગમે તે એક જાતિનું અથવા તો પોતાથી પળી શકે તેવું અન્ય જાતિનું એક પચ્ચખાણ જરૂર કરવું જોઇએ. એમાં અંતર પડવા દેવો નહિ.

ઇતિ શ્રી પ્રતિક્રમણ સૂત્ર સમાપ્ત.

વિવિધ વિષય.

શ્રાવકોને દરરોજ પાઠ કરવા—ધારવા લાયક વિષયોનો સમાવેશ આ પ્રકરણમાં કરવામાં આવ્યો છે.

પ્રથમ 'આનુપૂર્વી' નાં ૨૦ કોષ્ટક આપ્યાં છે, જેમાં પંચપરમેષ્ટીનું સ્મરણ એકાગ્રતાથી થવા સારૂ નમોકાર મંત્રનાં પાંચ પદ આંકડાના રૂપમાં ગોઠવેલાં છે, તે શુદ્ધ વસ્ત્રે, શુદ્ધ જગાએ, શુદ્ધ ચિત્તે અને મૌનપણે પ્રાત:કાળમાં વાંચવાનો નિયમ રાખવો.

॥ શ્રી આનુપૂર્વી. ॥

૧	૨	૩	૪	૫
૨	૧	૩	૪	૫
૧	૩	૨	૪	૫
૩	૧	૨	૪	૫
૨	૩	૧	૪	૫
૩	૨	૧	૪	૫

૧	૨	૪	૩	૫
૨	૧	૪	૩	૫
૧	૪	૨	૩	૫
૪	૧	૨	૩	૫
૨	૪	૧	૩	૫
૪	૨	૧	૩	૫

૧	૩	૪	૨	૫
૩	૧	૪	૨	૫
૧	૪	૩	૨	૫
૪	૧	૩	૨	૫
૩	૪	૧	૨	૫
૪	૩	૧	૨	૫

૨	૩	૪	૧	૫
૩	૨	૪	૧	૫
૨	૪	૩	૧	૫
૪	૨	૩	૧	૫
૩	૪	૨	૧	૫
૪	૩	૨	૧	૫

૧	૨	૩	૫	૪
૨	૧	૩	૫	૪
૧	૩	૨	૫	૪
૩	૧	૨	૫	૪
૨	૩	૧	૫	૪
૩	૨	૧	૫	૪

૧	૨	૫	૩	૪
૨	૧	૫	૩	૪
૧	૫	૨	૩	૪
૫	૧	૨	૩	૪
૨	૫	૧	૩	૪
૫	૨	૧	૩	૪

૧	૩	૫	૨	૪
૩	૧	૫	૨	૪
૧	૫	૩	૨	૪
૫	૧	૩	૨	૪
૩	૫	૧	૨	૪
૫	૩	૧	૨	૪

૨	૩	૫	૧	૪
૩	૨	૫	૧	૪
૨	૫	૩	૧	૪
૫	૨	૩	૧	૪
૩	૫	૨	૧	૪
૫	૩	૨	૧	૪

૧	૨	૪	૫	૩
૨	૧	૪	૫	૩
૧	૪	૨	૫	૩
૪	૧	૨	૫	૩
૨	૪	૧	૫	૩
૪	૨	૧	૫	૩

૧	૨	૫	૪	૩
૨	૧	૫	૪	૩
૧	૫	૨	૪	૩
૫	૧	૨	૪	૩
૨	૫	૧	૪	૩
૫	૨	૧	૪	૩

૧	૪	૫	૨	૩
૪	૧	૫	૨	૩
૧	૫	૪	૨	૩
૫	૧	૪	૨	૩
૪	૫	૧	૨	૩
૫	૪	૧	૨	૩

૨	૪	૫	૧	૩
૪	૨	૫	૧	૩
૨	૫	૪	૧	૩
૫	૨	૪	૧	૩
૪	૫	૨	૧	૩
૫	૪	૨	૧	૩

૧	૩	૪	૫	૨
૩	૧	૪	૫	૨
૧	૪	૩	૫	૨
૪	૧	૩	૫	૨
૩	૪	૧	૫	૨
૪	૩	૧	૫	૨

૧	૩	૫	૪	૨
૩	૧	૫	૪	૨
૧	૫	૩	૪	૨
૫	૧	૩	૪	૨
૩	૫	૧	૪	૨
૫	૩	૧	૪	૨

૧	૪	૫	૩	૨
૪	૧	૫	૩	૨
૧	૫	૪	૩	૨
૫	૧	૪	૩	૨
૪	૫	૧	૩	૨
૫	૪	૧	૩	૨
૩	૪	૫	૧	૨
૪	૩	૫	૧	૨
૩	૫	૪	૧	૨
૫	૩	૪	૧	૨
૪	૫	૩	૧	૨
૫	૪	૩	૧	૨

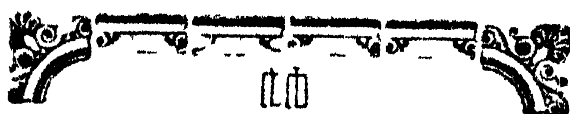
૨	૩	૪	૫	૧
૩	૨	૪	૫	૧
૨	૪	૩	૫	૧
૪	૨	૩	૫	૧
૩	૪	૨	૫	૧
૪	૩	૨	૫	૧

૨	૩	૫	૪	૧
૩	૨	૫	૪	૧
૨	૫	૩	૪	૧
૫	૨	૩	૪	૧
૩	૫	૨	૪	૧
૫	૩	૨	૪	૧

૨	૪	૫	૩	૧
૪	૨	૫	૩	૧
૨	૫	૪	૩	૧
૫	૨	૪	૩	૧
૪	૫	૨	૩	૧
૫	૪	૨	૩	૧

૩	૪	૫	૨	૧
૪	૩	૫	૨	૧
૩	૫	૪	૨	૧
૫	૩	૪	૨	૧
૪	૫	૩	૨	૧
૫	૪	૩	૨	૧

* સમાપ્ત *

શ્રી છંદ સંગ્રહ.

શ્રી પાર્શ્વનાથસ્વામીનો છંદ.

આપણ ઘર બેઠાં લીલ કરો, નિજ પુત્ર કલત્રશું પ્રેમ ધરો; તુમે દેશ દેશાંતર કાંઈ દોડો, નિત્ય પાર્શ્વ જપો શ્રી જિન રૂડો. ૧ મનવંછિત સઘળાં કાજ સરે, શીર ઉપર છત્ર ચામર ધરે; કલમલ આગળ ચાલે ઘોડો, નિત્ય૦ ૨ ભૂત પ્રેત પિશાચ વળી, ડાકણ શાકણ જાય ટળી; છળ છિદ્ર ન કોઇ લાગે જુડો, નિત્ય૦ ૩ એકાંતરિયો તાવ સિળો દાહ, ઔષધ વિણ જાય ક્ષણ માંહ; નવિ દુઃખે માથું પગ ગુડો, નિત્ય૦ ૪ દંઠ-

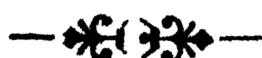
માળા ગડગુંમડ સઘળા, તસ ઉદર રોગ ટળે સઘળા; પીડા ન કરે ફિન ગળપ્રોડા, નિત્ય૦ ૫ જગન તીર્થંકર પાસ બાહુ, એમ જાણે સઘળો જગત સહુ; તતક્ષણ અશુભ કર્મ તોડા, નિત્ય૦ ૬ પાર્શ્વ વણારશિપુરી નગરી, તિહાં ઉદયો જિનવર ઉદય કરી; સમયસુંદર કહે કર જોડા, નિત્ય પાર્શ્વ જપો શ્રી જિન રૂડા. ૭

શ્રી મહાવીરસ્વામીનો છંદ.

શ્રી સિદ્ધારથ કુળ શણગાર, ત્રિશલા દેવી સુત જગ આધાર; શોભે સુંદર સોવન વાન, શરણ તમારૂં શ્રી વર્દ્ધમાન. ૧ તુમ નામે લહિયે સંપદા, તુમ નામે મનવંછીત સુદા; તુમ નામે લહીયે સનમાન, શરણ૦ ૨

દુર્જન દુઃખ વૈરી વીકરાળ, તુમ નામે નાસે તતકાળ; તુમ નામે દિન દિન કલ્યાણ, શરણ૦ ૩ તુમ નામે નાવે આપદા, ભૂત પ્રેત વ્યંતર નહિ કદા; રોગ શોક ચિંતા નવી જાણ, શરણ૦ ૪ ગ્રહાદીક પીડા નવી કરે, નામ તમારૂં જે અનુસરે; ધર્મસીંહ મુનિ ભાવ પ્રધાન, શરણ તમારૂં શ્રી વર્દ્ધમાન. ૫

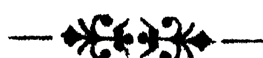

શ્રી ગૌતમસ્વામીનો છંદ.

વીર જિનેશ્વર કેરો શિષ્ય, ગૌતમ નામ જપો દિન નીશ; જો કીજે ગૌતમનું ધ્યાન, તો ઘર વિલશે નવે નિધાન. ૧ ગૌતમ નામે સુખ ઉપજે, મનવંછિત હેલાં સંપજે; ગૌ-

તમ નામે નાવે રોગ, ગોતમ નામે સર્વ સંજોગ. ૨ જે વૈરી વિરૂઆ વંકડા, તસ નામે નાવે ઢુંકડા; ભૂત પ્રેત નવિ મંડે પ્રાણ, તે ગૌતમનાં કરૂં વખાણ. ૩ ગૌતમ નામે નિર્મળ કાય, ગોતમ નામે વાધે આય; ગૌતમ જિનશાશન શણગાર, ગોતમ નામે જય જયકાર. ૪ શાળ દાળ સુરસ ઘૃત ગોળ, મનવંછિત કાપડ તંબોળ; ઘરસુ ઘરણી નિર્મળ ચિત્ત, ગોતમ નામે પુત્ર વિનીત. ૫ ગૌતમ ઉદ્યો અવિચળ ભાણ, ગોતમ નામ જપો જગ જાણ; મ્હોટાં મંદિર મેરૂ સમાન, ગોતમ નામે સફળ વિહાણ. ૬ ઘર મયંગળ ઘોડાની જોડ, વારૂ વંછિત પહોંચે કોડ; મહીતલ માને મ્હોટા રાય, જો સેવે ગોતમના પાય. ૭ ગોતમ પ્રણમ્યાં પાતિક ટળે, ઉત્તમ નરની સંગત મળે; ગોતમ નામે નિર્મળ જ્ઞાન. ગોતમ નામે વાધે વાન. ૮

પુણ્યવંત અવધારો સહુ, ગુરૂ ગૌતમના ગુણ છે બહુ; કહે લાવણ્ય સમય કરજોડ, ગૌતમ તુઠે સંપત્તિ કોડ. ૯

ચોવીશ તીર્થંકરનો છંદ.

ચોપાઇ

શ્રી નેમીશ્વર સંભવ સ્યામ, સુબુદ્ધિ ધર્મ શાંતિ અભિરામ; અનંત સુવ્રત નમિનાથ સુજાણ, શ્રી જિનવર મુજ કરો કલ્યાણ. ૧ અજીતનાથ ચંદ્ર પ્રભુ ધીર, આદીશ્વર સુપાર્શ્વ ગંભીર; વિમળનાથ વિમળ જશ જાણ, શ્રી૦ ૨ મલ્લીનાથ જિન મંગળ રૂપ, પચવિશ ધનુષ્ય સુંદર સ્વરૂપ; શ્રી અરનાથ નમું વર્દ્ધમાન, શ્રી૦ ૩ સુમતિ પદ્મ

પ્રભુ અવતંસ, વાસુપૂજ્ય શીતળ શ્રેયાંશ; કુંથુ પાર્શ્વ અભિનંદન ભાણ, શ્રી૦ ૪ એ-ણિપેરે શ્રી જિનવર સંભારિયે, દુઃખ દા-રિદ્ર વિઘ્ન નિવારિયે; પચવિશે પાંસઠ પ્ર-માણ, શ્રી૦ ૫ એમ ભણતાં દુઃખ નાવે કદા, જો નીજ પાસે રાખે સદા; ધરીએ પંચ તણું મન ધ્યાન, શ્રી૦ ૬ શ્રી જિનવર નામે વંછિત મળે, મનવંછિત સરવે આશા ફળે; ધર્મ સંઘ મુનિ નામ નિધાન, શ્રી જિનવર મુજ કરો કલ્યાણ. ૭

શ્રી શાંતિનાથનો છંદ.

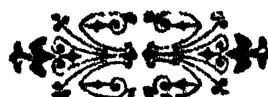
શારદા માય નમું શિર નામી, હું ગુણ ગાઊં ત્રિભુવન કે સ્વામી; શાંતિ શાંતિ

જપે સબ કોઇ, તે ઘેર શાંતિ સદા સુખ હોઇ. ૧ શાંતિ જપીને કીજે કામ, સોહી કામ હોવે અભિરામ; શાંતિ જપી પરદેશ સધાવે, તે કુશળે કમળા લેઈ આવે. ૨ ગર્ભ થકી પ્રભુ મારિ નિવારી, શાંતિજી નામ દિયો હિતકારી; જે નર શાંતિ તણા ગુણ ગાવે, ઋદ્ધિ અચિંતી તે નર પાવે. ૩ જે નરકું પ્રભુ શાંતિ સહાઇ, તે નરકું કયા આરતી ભાઈ; જો કછુ વંછિત સોહી પુરે, દુઃખ દારિદ્ર મિથ્યા મતિ ચુરે. ૪ અલખ નિરંજન જ્યોત પ્રકાશી, ઘટ ઘટ અંતર કે પ્રભુ વાસી; સ્વામી સ્વરૂપ કહ્યું નવિ જાય, કહેતાં મુજ મન અચરજ થાય. ૫ ડાર દીયા સબહી હથિયારા, જીત્યા મોહતણા દળ સારા; નારી તજી શિવશું રંગ રાચ્યો, રાજ તજ્યો પણ સાહિબ સાચો. ૬ મહા બળવંત કહીજે દેવા, કાયર કુંથું એક હણેવા;

ઋદ્ધિ સબળ પ્રભુ પાસ લહીજે, ભિક્ષા આ-
હારી નામ કહીજે. ૭ નિંદક પુજકકું સમ
ભાયક, પણ સેવકકુ હે સુખદાયક; તજી પ-
રિગ્રહ હુવા જગનાયક, નામ અતિથિ સર્વ
સિદ્ધિ લાયક. ૮ શત્રુ મિત્ર સમ ચિત્ત ગ-
ણીજે, નામ દેવ અરિહંત ભણીજે; સકળ
જીવ હિતવંત કહીજે, સેવક જાણી મહાપદ
દીજે. ૯ સાયર જેસા હોત ગંભિરા, દુષણ
એક ન માંહે શરીરા; મેરૂ અચળ જિમ
અંતરજામી, પણ ન રહે પ્રભુ એકણ ઠામી.
૧૦ લોક કહે જિનજી સબ દેખે, પણ સુપ-
નાંતર કબહુ ન પેખે; રીસ વિના બાવીશ
પરીસા, સૈન્યા જીતી તે જગદીશા. ૧૧ માન
વિના જગ આણ મનાઇ, માયા વિના શિ-
વશું લય લાઇ; લોભ વિના ગુણ રાશિ ગ્ર-
હીજે, ભિક્ષુ ભાવે ત્રિગડા સેવિજે. ૧૨ નિ-
ર્ગ્રંથપણું શિર છત્ર ધરાવે, નામ યતિ

પણ ચમર ઢળાવે; અભયદાન દાતા સુખ કારણ, આગળ ચક્ર ચાલે અરિવિદારણ. ૧૩ શ્રી જિનરાજ દયાળ ભણીજે, કર્મ સવેંકો મુલ ખણીજે; ચઉવિહ સંઘ તીરથ થાપે, લચ્છી ઘણી દેખે નવિ આપે. ૧૪ વિનયવંત ભગવંત કહાવે, નાંહિ કીસીકું શિશ નમાવે; અકુંચનકો બીરૂદ ધરાવે, પણ સોવન પદ પંકજ ઠાવે. ૧૫ રાગ નહિ પણ સેવક તારે, દ્વેષ નહિ નિગુણા સંગ વારે; તજી આરંભ નિજ આતમ ધ્યાવે, શિવ રમણીકો સાથ ચલાવે. ૧૬ તેરા મહિમા અદ્દભુત કહીએ, તેરા ગુણકો પાર ન લહિએ; તું પ્રભુ સમરથ સાહેબ મેરો, હું મન મોહન સેવક તેરો. ૧૭ તું રે ત્રિલોક તણો પ્રતિપાળ, હું રે અનાથ ને તું રે દયાળ; તું શરણાગત રાખણ ધીરા, તું પ્રભુ તારક છે વડ વીરા. ૧૮ તુંહિ સમો વડ

ભાગજ પાયો, તો મેરો કાજ ચડયોરે સ-
વાયો; કરજોડી પ્રભુ વીનવું તમશું, કરો
કૃપા જિનવરજી અમશું. ૧૯ જનમ મર-
ણના ભય નિવારો, ભવસાગરથી પાર
ઉતારો; શ્રી હસ્થિણાપુર મંડણ સોહે, ત્યાં
શ્રી શાંતિ સદા મન મોહે. ૨૦ પદ્મસાગર
ગુરૂરાય પસાયા, શ્રી ગુણસાગર કહે મન
ભાયા; જે નર નારી એક ચિત્તે ગાવે, તે
મનવાંછિત નિશ્ચે પાવે. ૨૧

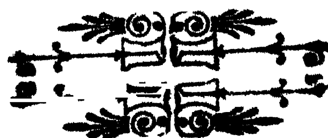
શ્રી સોળ સતીઓનો છંદ.

આદિનાથ આદિ જિનવર વાંદી, સફળ મનોરથ કીજિએ એ; પ્રભાતે ઉઠી મંગળીક કામે, સોળ સતિનાં નામ લીજીએ એ. ૧ બાળ કુમારી જગહિતકારી, બ્રાહ્મી ભરતની બેનડી એ; ઘટ ઘટ વ્યાપક અક્ષર રૂપે. સોળ સતિમાં જે વડી એ. ૨ બાહુબળ ભગિની સતીય શિરોમણી, સુંદરી નામે ઋષભ સુતા એ; અંક સ્વરૂપી ત્રિભુવન માંહે, જેહ અનૂપમ ગુણ જુતા એ. ૩ ચંદનબાળા બાળપણેથી, શીળવંતી શુદ્ધ શ્રાવિકા એ, અડદના બાકુળા વીર પ્રતિ લાભ્યા, કેવળ લહી વ્રત ભાવિકા એ. ૪ ઉગ્રસેન ધુયા ધારિણી નંદની, રાજેમતી નેમ

વલ્લભા એ; યોવનવેશે કામને જીત્યો, સં-
જમ લેઇ દેવ દુલ્લભાએ. ૫ પંચ ભરતારી
પાંડવ નારી. દ્રુપદ તનયા વખાણીએ એ;
એકસો ને આઠે ચીર પુરાણાં, શીયળ મ-
હિમા તસ જાણીયે એ. ૬ દશરથ નૃપની
નારી નિરૂપમ, કૌશલ્યા કુળ ચંદ્રિકા એ;
શિયળ સલૂણી રામ જનેતા, પુણ્ય તણી
પ્રનાળીકા એ. ૭ કોસંબિક ઠામે સંતાનિક
નામે, રાજ્ય કરે રંગ રાજીયો એ; તસ ઘર
ઘરણી મૃગાવતી સતી, સુર ભુવને જશ
ગાજીયો એ. ૮ સુળસા સાચી શીયળે ન
કાચી, રાચી નહી વિષયારસે એ; મુખડું
જોતાં પાપ પલાએ, નામ લેતાં મન ઉલ્લસે
એ. ૯ રામ રઘુવંશી તેહની કામિની, જ-
નક સુતા સીતા સતી એ; જગ સહુ જાણે
ધીજ કરંતાં, અનળ શીતળ થયો શીય-
ળથી એ. ૧૦ સુરનર વંદિત શીયળ અ-

ખંડિત, શીવા શીવપદ ગામિની એ; જે-
હને નામે નિર્મળ થઇએ, બલીહારી તસ
નામનીએ. ૧૧ કાચે તાંતણે ચાળણી બાંધી,
કુપ થકી જળ કાઢીયું એ; કલંક ઉતારવા
સતીય સુભદ્રા, ચંપા બાર ઉઘાડીયું એ.
૧૨ હસ્તીનાગપુરે પાંડુ રાયની, કુંતા નામે
કામીની એ, પાંડવ માતા દસે દસારની,
બ્હેની પતીવ્રતા પદ્મનીએ. ૧૩ શીળવતી
નામે શીળવ્રત ધારિણી, ત્રીવિધે તેહને વં-
દીયે એ; નામ જપંતાં પાતિક જાએ, દર્શને
દુરીત નીકંદીયે એ. ૧૪ નૈષધ નગરી નળ
નરેંદ્રની, દમયંતી તસ ગેહીની એ; સંકટ
પડતાં શીયળજ રાખ્યું, ત્રીભુવન કીર્તિ
જેહની એ; ૧૫ અનંગ અજીતા જગજન
પુજીતા, પુષ્ફચુળા ને પ્રભાવતી એ; વીશ્વ
વિખ્યાતા કામિતા દાતા, સોળમી સતી
પદ્માવતી એ. ૧૬ વીરે ભાખી શાસ્ત્રે

સાખી, ઉદયરતન ભાખે મુદા એ; વ્હાણું વાતાં જે નર ભણશે, તે લેશે સુખ સંપદા એ. ૧૭

साधवंदणा (साधु वंदन.)

નમું અનંત ચોવીશી, ઋષભાદિક મ-
હાવીર; આર્યક્ષેત્રમાં, ઘાલી ધર્મની શીર.
૧ મહા અતુલ્યબળિ નર, શુરવીર ને
ધીર; તીરથ પ્રર્વતાવી, પહોંચ્યા ભવજળ
તીર. ૨ શ્રી સીમંધર પ્રમુખ, જઘન્ય તી-
ર્થંકર વીશ; છે અઢીદ્વીપમાં, જયવંતા જગ-
દીશ. ૩ એકસો ને સિત્તેર, ઉત્કૃષ્ટ પદ જ-
ગીશ; ધન્ય મોટા પ્રભુજી, જેને નમાવું
શીશ. ૪ કેવળી હોય કોડિ, ઉત્કૃષ્ટા નવ
કોડિ; મુનિ દો સહસ કોડિ, ઉત્કૃષ્ટા નવ સ-
હસ કોડિ. ૫ વિચરે વિદેહે, મ્હોટા તપસી
ઘોર; ભાવે કરિ વંદું, ટાળે ભવની ખોડ.
૬ ચોવીશે જિનના, સઘળા એ ગણધાર;

ચૌદસેં ને બાવન, તે પ્રણમું સુખકાર. ૭ જિનશાશન નાયક, ધન્ય શ્રી વીર જિણંદ; ગૌતમાદિક ગણધરે, વર્ત્તાવ્યો આણંદ. ૮ શ્રી ઋષભદેવના, ભરતાદિક સો પૂત્ર; વૈરાગ્ય મન આણી, સંયમ લિયો અદ્ભૂત. ૯ કેવળ ઉપરાજ્યું, કરી કરણી કરતૂત; જિનમત દીપાવી, સઘળા મોક્ષ પહુત. ૧૦ શ્રી ભરતેશ્વરના, હુઆ પટોધર આઠ; આદિત્ય જશાદિક, પહોંચ્યા શિવપુર વાટ. ૧૧ શ્રી જિન અંતરના, હુવા પાટ અસંખ્ય; મુનિ મુગતે પહોંચ્યા, ટાળિ કર્મનો વંક. ૧૨ ધન્ય કપિલ મુનિવર, નમિ નમું અણગાર; જેણે તતક્ષણ ત્યાગ્યો, સહસ રમણિ પરિવાર. ૧૩ મુનિવર હરી કેશી, ચિત્ત મુનીશ્વર સાર; શુદ્ધ સંયમ પાળી, પામ્યા ભવનો પાર. ૧૪ વળી ઈષુકાર રાજા, ઘેર કમળાવતિ નાર; ભ્રુગુ ને જશા, તેહના દોય કુ-

માર. ૧૫ ઋદ્ધિ છએ છાંડીને, લીધો સંયમ ભાર; ઇણ અલ્પકાળમાં, પામ્યા મોક્ષ દુવાર. ૧૬ વળિ સયંતિ રાજા, હરણ આહિડે જાય; મુનિવર ગદ્દ ભાલી, આણ્યો મારગ ઠાય. ૧૭ ચારિત્ર લઇને, ભેટ્યા ગુરૂના પાય; ક્ષત્રિ-રાજ ઋષીશ્વર, ચર્ચા કરી ચિત્ત લાય. ૧૮ વળિ દશ ચક્રવર્તી, રાજ્ય રમણિ ઋદ્ધિ છોડ; દશે મુગતે પહોંચ્યા, કુળને શોભા ચોડ. ૧૯ ઇણ અવસર્પિણીમાં, આઠ રામ ગયા મોક્ષ; બલભદ્ર મુનીશ્વર, ગયા પંચમ દેવ-લોક. ૨૦ દશાર્ણભદ્ર રાજા, વીર વાંધા ધ-રિ માન; પછી ઇંદ્ર હઠાયો, દિયો છકાય અભેદાન. ૨૧ કરકંડુ પ્રમુખ, ચારે પ્રત્યેક બુદ્ધ, મુનિ મુગતે પહોંચ્યા, જીત્યા કર્મ મહા જોદ્ધ. ૨૨ ધન્ય મ્હોટા મુનિવર, મૃગા-પુત્ર જગીશ; મુનિવર અનાથી, જીત્યા રાગ ને રીશ. ૨૩ વળિ સમુદ્રપાળ મુનિ, રાજી-

મતિ રહનેમ; કેશી ને ગૌતમ, પામ્યા સિવ-પુર ક્ષેમ. ૨૪ ધન્ય વિજયઘોષ મુનિ, જય-ઘોષ વળિ જાણ; શ્રી ગર્ગાચારજ, પહોંચ્યા છે નિરવાણ. ૨૫ શ્રી ઉત્તરાધ્યયનમાં, જિન વરે કર્યાં વખાણ; શુદ્ધ મનથી ધ્યાવો, મ-નમાં ધીરજ આણ. ૨૬ વળી ખંધક સં-ન્યાસી, રાખ્યો ગૌતમ સ્નેહ; મહાવીર સ-મીપે, પંચ મહાવ્રત લેહ. ૨૭ તપ કઠણ કરીને, ઝોંસી આપણી દેહ; ગયા અચ્યુત દેવલોકે, ચ્યવિ લેશે ભવ છેહ. ૨૮ વળી ઋષભદત્ત મુનિ, શેઠ સુદર્શન સાર; શિવરાજ ઋષીશ્વર, ધન્ય ગાંગેય અણગાર. ૨૯ શુદ્ધ સંયમ પાળી, પામ્યા કેવળ સાર; એ ચારે મુનિવર, પહોંચ્યા મોક્ષ મોઝાર. ૩૦ ભગ-વંતની માતા, ધન્ય સતિ દેવાનંદા; વળિ સતી જયંતિ, છોડદિયા ઘર ફંદા. ૩૧ સતિ મુગતે પહોંચ્યાં, વળી તે વીરની નં-

દા; મહાસતી સુદર્શના, ઘણી સતિયોના વૃંદા. ૩૨ વળી કાર્ત્તિક શેઠ, પડિમા વહી શુર વીર; જમ્યા મહોરા ઉપર, તાપસ બળતી ખીર. ૩૩ પછી ચારિત્ર લીધું, મંત્રી સહસ્ત્ર આઠ મીર; મરી હુવા શક્રેન્દ્ર, ચ્યવિ લેશે ભવ તીર. ૩૪ વળી રાય ઉદાઇ, દીયો ભાણેજને રાજ; પછી ચારીત્ર લેઇને, સાર્યાં આતમ કાજ. ૩૫ ગંગદત્ત મુનિ આણંદ, તરણ તારણ જહાજ; કુશળ મુનિ રૂહો, દીયો ઘણાને સાજ. ૩૬ ધન્ય સુનક્ષત્ર મુનિવર, સર્વાનુભૂતિ અણગાર; આરાધીક હુઇને, ગયા દેવલોક મોઝાર. ૩૭ ચ્યવિ મુગતે જાશે, સિંહ મુનિશ્વર સાર; બીજા પણ મુનિવર, ભગવતીમાં અધીકાર. ૩૮ શ્રેણિક નો બેટો, મ્હોટો મુનિવર મેઘ; તજી આઠ અંતેઉરી, આણ્યો મન સંવેગ. ૩૯ વીરપેં વ્રત લેઇને, બાંધી તપની તેગ; ગયા

વિજય વિમાને, ચ્યવિ લેશે શિવ વેગ. ૪૦ ધન્ય થાવચ્ચા પુત્ર, તજી બત્રીશે નાર; જેની સાથે નિકળ્યા, પુરૂષ એક હજાર. ૪૧ સુકદેવ સંન્યાસી, એક સહસ શિષ્ય લાર; પંચશયશું શેલક, લીધો સંયમભાર. ૪૨ સર્વ સહસ અઢાઈ, ઘણા જીવોને તાર; પુંડરગીરી પર કિયો, પાદોપગમન સંથાર. ૪૩ આરાધીક હુઇને, કીધો ખેવો પાર; હુવા મોટા મુનિવર, નામ લીયાં નીસ્તાર. ૪૪ ધન્ય જિનપાળ મુનિવર, દોય ધનાવા સાધ; ગયા પ્રથમ દેવલોકે, મોક્ષ જશે આરાધ. ૪૫ મલ્લિનાથના છ મિત્ર, મહાબળ પ્રમુખ મુનિરાય; સહુ મુગતે સધાવ્યા, મોટી પદવી પાય. ૪૬ વળી જિતશત્રુ રાજા, સુબુદ્ધિ નામે પ્રધાન; પોતે ચારિત્ર લેઇને, પામ્યા મોક્ષ નિધાન. ૪૭ ધન્ય તેતળી મુનિવર, દીયો છકાય અભેદાન; પોટીલા

પ્રતિબોધ્યા, પામ્યા કેવળજ્ઞાન. ૪૮ ધન્ય પાંચે પાંડવ, તજી દ્રૌપદી નાર; સ્થિવરની પાસે, લીધા સંયમ ભાર. ૪૯ શ્રી નેમી વંદનનો, એવો અભિગ્રહ કીધ; માસ માસ ખમણ તપ, શત્રુંજય જઇ સિદ્ધ. ૫૦ ધર્મ-ઘોષ તણા શિષ્ય, ધર્મરૂચિ અણગાર; કીડી-યોની કરૂણા, આણી દયા અપાર. ૫૧ કડવા તુંબાનો, કીધો સઘળો આહાર; સ-વાર્થ સિદ્ધ પહોંચ્યા, ચવિ લેશે ભવ પાર. ૫૨ વળી પુંડરીક રાજા, કુંડરીક ડગીયો જાણ; પોતે ચારિત્ર લેઇને, ન ઘાલી ધર્મ-માં હાણ. ૫૩ સર્વાર્થસિદ્ધે પહોંચ્યા, ચવિ લેશે નિરવાણ; શ્રી જ્ઞાતાસૂત્રમાં, જિનવરે કર્યાં વખાણ. ૫૪ ગૌતમાદિક કુંવર, સગા અઢારે ભ્રાત; સર્વ અંધકવિષ્ણુના સુત, ધારણી જેની માત. ૫૫ તજી આઠ અંતે-ઉરી, કરી દીક્ષાની વાત; ચારિત્ર લેઇને, કી-

થો મુક્તિનો સાથ. ૫૬ શ્રી અણિકસેનાદિક, છએ સહોદર ભ્રાત; વસુદેવના નંદન, દેવકી જેની માત. ૫૭ ભદ્દિલપુર નગરી, નાગ ગાહાવઈ જાણ; સુલસા ઘેર વધિયા, સાંભળી નેમિની વાણ. ૫૮ તજી બત્રિસ અંતેઉરી, નીકળીયા છટકાય; નળ કુબેર સરીખા, ભેટ્યા નેમિના પાય. ૫૯ કરી છઠુ છઠુ પારણાં, મનમાં વૈરાગ્ય લાય; એક માસ સંથારે, મુગતિ બિરાજ્યા જાય. ૬૦ વળી દારૂક સારણ, સુમુખ દુમુખ મુનિરાય; વળી કુમર અનાદૃષ્ટિ, ગયા મુગતિ ગઢમાંય. ૬૧ વસુદેવના નંદન, ધન્ય ધન્ય ગજસુકુમાળ; રૂપે અતિ સુંદર, કળાવંત વય બાળ. ૬૨ શ્રી નેમી સમીપે, છોડયો મોહ જંજાળ; ભિક્ષુની પડિમા, ગયા મસાણ મહાકાળ. ૬૩ દેખી સોમીલ કોપ્યો, મસ્તકે બાંધી પાળ; ખેરતણા ખીરા, શિર ઠવિયા અસ-

રાળ. ૬૪ મુનિ નજર ન ખંડી, મેટી મનની જાળ; પરીસહ સહીને, મુગતિ ગયા તતકાળ. ૬૫ ધન્ય જાળી મયાળી, ઉવયાલાદિક સાધ; સાંબ પ્રદ્યુમન, અનિરૂદ્ધ સાધુ અગાધ, ૬૬ વળી સચ્ચનેમી દૃઢનેમિ, કરણી કીધી વાદ; દશે મુગતે પહોંચ્યા, જિનવર વચન આરાધ. ૬૭ ધન્ય અર્જુનમાળી, કિધો કદાગ્રહ દુર; વીરપેં વ્રત લેઇને, સત્યવાદી હુવા શુર. ૬૮ કરી છઠ્ઠ છઠ્ઠ પારણાં, ક્ષમા કરી ભરપૂર; છ માસની માંહી, કર્મ કીધાં ચકચૂર. ૬૯ કુંવર અઇમુત્તે, દીઠા ગાૈતમસ્વામ; સુણી વીરની વાણી, કીધો ઉત્તમ કામ. ૭૦ ચારિત્ર લેઇને, પહોંચ્યા શિવપુર ઠામ; ધુર આદી સુકાઇ, અંત અલક્ષ મુનિ નામ. ૭૧ વળી કૃષ્ણરાયની, અગ્રમહીષી આઠ; પુત્ર વહુ દોયે, સંચ્યા પુણ્યના ઠાઠ ૭૨ જાદવકુળ સતિયાં,

ટાળ્યો દુઃખ ઉચાટ; પહોંચ્યાં શિવપુરમેં. એ છે સૂત્રનો પાઠ. ૭૩ શ્રેણીકની રાણી, કાળી આદિક દશ જાણ; દશે પુત્ર વિયોગે, સાંભળી વીરની વાણ. ૭૪ ચંદનબાળાપે, સંયમ લેઇ હુવાં જાણ; તપ કરી દેહ ઝોં. શી, પહોંચ્યાં છે નિરવાણ. ૭૫ નંદાદિક તેરે, શ્રેણિક નૃપની નાર; સઘળી ચંદનબાળાપે, લીધો સંયમ ભાર. ૭૬ એક માસ સંથારે, પહોંચ્યાં મુક્તિ મોઝાર; એ નેવું જણાંનો, અંતગઢમાં અધિકાર. ૭૭ શ્રેણિકના બેટા, જાળિયાદિક તેવીશ; વીરપે વ્રત લેઇને, પાળ્યો વિશ્વાવિશ. ૭૮ તપ કઠણ કરીને, પૂરી મન જગીશ; દેવલોકે પહોંચ્યા, મોક્ષ માંહી થશે ઈશ. ૭૯ કાકંદિનો ધન્નો, તજી બત્રીસ નાર; મહાવીર સમીપે, લીધો સંયમ ભાર. ૮૦ કરી છઠ્ઠ છઠ્ઠ પારણાં, આયંબિલ ઉચ્છિષ્ઠ આહાર;

શ્રી વીરે વખાણ્યા, ધન્ય ધન્નો અણગાર. ૮૧ એક માસ સંથારે, સર્વાર્થસિદ્ધ પહુંત; મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં, કરશે ભવનો અંત. ૮૨ ધન્નાની રીતે, હુવા નવે સંતઃ શ્રી અનુત્તરોવવાઈમાં, ભાખી ગયા ભગવંત. ૮૩ સુબાહુ પ્રમુખ, પાંચ પાંચશેં નાર; તજી વીરપેં લીધાં. પંચમહાવ્રત સાર. ૮૪ ચારિત્ર લેઇને, પાળ્યાં નિરતિચારઃ દેવલોકે પહોંચ્યા, સુખવિપાકે અધિકાર. ૮૫ શ્રેણિકના પૌત્રા, પોમાદિક હુવા દસ; વીરપેં વ્રત લઇને, કાઢયો દેહનો કસ. ૮૬ સંયમ આરાધી, દેવલોકમાં જઇ વશા; મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં, મોક્ષ જાશે લઇ જશ. ૮૭ બળભદ્રના નંદન, નિષધાદિક હુવા બાર; તજી પચાસ અંતેઉરિ, ત્યાગ દિયો સંસાર. ૮૮ સનેમિ સમીપે, ચાર મહાવ્રત લિધ; સર્વાર્થસિદ્ધે પહોંચ્યા, હોશે વિદેહે સિદ્ધ. ૮૯

ધન્નો ને શાળિભદ્ર, મુનીશ્વરોની જોડ; ના-
રીનાં બંધન, તતક્ષણ નાખ્યાં ત્રોડ. ૯૦
ઘર કુટુંબ કબીલો, ધન કંચનની કોડ;
માસ માસખમણ તપ, ટાળશે ભવની ખોટ.
૯૧ શ્રી સુધર્મસ્વામીના શિષ્ય, ધન્ય ધન્ય
જંબૂસ્વામ; તજી આઠ અંતેઉરી, માત
પિતા ધન્ય ધામ. ૯૨ પ્રભવાદિક તારી, પ-
હોંચ્યા શિવપુર ઠામ; સુત્ર પ્રવર્ત્તાવી, જ
ગમાં રાખ્યું નામ. ૯૩ ધન્ય ધન્ય ઢંઢણ
મુનિવર, કૃષ્ણરાયના નંદ; શુદ્ધ અભિગ્રહ
પાળિ, ટાળિ દિયો ભવ ફંદ. ૯૪ વળિ ખં-
ધકઋષિની, દેહ ઉતારી ખાલ; પરિસહ સ
હીને, ભવ ફેરા દિયા ટાળ. ૯૫ વળિ ખં-
ધક ઋષિના, હુવા પાંચશે શિષ્ય; ઘાણીમાં
પીલ્યા, મુગતિ ગયા તજી રીશ. ૯૬ સંભૂ-
તિવિજય શિષ્ય, ભદ્રબાહુ મુનીરાય; ચૌદ
પૂરવધારી, ચંદ્રગુપ્ત આણ્યો ઠાય. ૯૭ વળી

આર્દ્રકુમાર મુનિ, થુળિભદ્ર નંદિષેણ; અર-ણિક અઇમુતો, મુનીશ્વરોની શેણ. ૯૮ ચો-વિશજિન મુનિવર, સંખ્યા અઠ્ઠાવીશ લાખ; ઉપર સહસ અડતાળીશ, સૂત્ર પરંપરા ભાખ. ૯૯ કોઈ ઉત્તમ વાંચો, મોઢે જયણા રાખ; ઉઘાડે મુખ બોલ્યાં, પાપ લાગે વિપાક. ૧૦૦ ધન્ય મરૂદેવી માતા, ધ્યાયો નિર્મળ ધ્યાન; ગજહોદ્દે પાયો, નિર્મળ કેવળજ્ઞાન. ૧૦૧ ધન્ય આદીશ્વરની પુત્રી, બ્રાહ્મી સુંદરિ દોય; ચારિત્ર લેઇને, મુગતિ ગયાં સિદ્ધ હોય. ૧૦૨ ચોવીશે જિનની, વડી શિષ્યણી ચો-વીશ; સતી મુગતે પહોંચ્યાં, પૂરી મન જ-ગીશ. ૧૦૩ ચોવીશે જિનનાં, સર્વ સાધવી સાર; અડતાળીશ લાખને, આઠશે સિત્તેર હજાર. ૧૦૪ ચેડાની પુત્રી, રાખી ધર્મશું પ્રીત; રાજીમતિ વિજયા, મૃગાવતી સુવિનીત. ૧૦૫ પદ્માવતી મયણરેહા, દ્રોપદી દમયંતી

સીત; ઇત્યાદિક સતીઓ. ગઇ જન્મારો જીત. ૧૦૬ ચોવીશે જિનનાં, સાધુ સાધવી સાર; ગયાં મોક્ષ દેવલોકે, હૃદયે રાખો ધાર. ૧૦૭ ઇણ અઢી દ્વીપમાં, ઘરડા તપસી બાળ; શુદ્ધ પંચમહાવ્રતધારી, નમો નમો ત્રણ કાળ. ૧૦૮ એ જતિયો સતિયોનાં, લીજે નિત્ય પ્રત્યે નામ; શુદ્ધે મને ધ્યાવો, એહ તરવાનું ઠામ. ૧૦૯ એ જતીઓ સતીઓશું, રાખો ઉજવળ ભાવ; એમ કહે ઋષિ જયમલજી, એહ તરવાનો દાવ ૧૧૦ સંવત અઢાર ને. વર્ષ સાતો મન ધાર; શેહેર ઝાલોરમાંહી, એહ કહ્યો અધીકાર. ૧૧૧ ઇતિ.

लघु साधुवंदणा.

સાધુજને વંદણા નિત્ય નિત્ય કીજે, પ્રહર ઉગમતે સૂરરે પ્રાણી; નીચ ગતિમાં તે નવી જાવે, પાંમે ઋદ્ધિ ભરપૂર રે પ્રાણી. સા૦ ૧ મોટાં રે પાંચે મહાવ્રત પાળે, ટાળે રય-ણીના દોષરે પ્રાણી; સમિતિ ગુપ્તે શુદ્ધ મને સેવે, પાળે પંડેસણા પોષરે પ્રાણી. સા૦ ૨ નીચી નજરે મુનિ જોઇને ચાલે. છકાયના પ્રતિપાળ રે પ્રાણી; ભ્રમર ભિક્ષા મુનિ સુજતી લેવે, દોષ બેંતાલીશ ટાળરે પ્રાણી. સા૦ ૩ ઋદ્ધિ સંપદા મુનિ કારમી જાણે, દીધી સંસારને પુંઠરે પ્રાણી; એવા પુરૂષની સેવારે કરતાં, આઠ કર્મ જાવે તૂ-ટરે પ્રાણી. સા૦ ૪ એક એક મુનિવર રસના ત્યાગી, એક એક ગુણના ભંડારરે પ્રાણી;

એક એક મુનિવર વૈયાવચ્ચ વૈરાગી, જેના ગુણનો ન લાભે પારરે પ્રાણી. સા૦ ૫ ગુણ સત્યાવીશ કરી મુનિ દીપે, જીત્યા પરિસા બાવીશરે પ્રાણી; બાવન અનાચિર્ણ દોષને ટાળે, તેને નમાવું મારૂં શીશરે પ્રાણી. સા૦ ૬ જાઝ સરીખા સંત મુનીશ્વર, ભવિ જીવ બેઠા માંયરે પ્રાણી; પર ઉપકારી દામ ન માગે, દીયે તે મુક્તિ પહોંચાયરે પ્રાણી. સા૦ ૭ જેને શરણે જીવશાતારે પામે, પામે લીલ વિલાસરે પ્રાણી; જનમ જરા ને મરણને ટાળે, નાવે ગર્ભાવાસરે પ્રાણી. સા૦ ૮ એક વચન જો સદ્ગુરૂ કેરૂં, પ્રગમે હૈયા માંયરે પ્રાણી; દુરગતિમાં તે નવિ જાવે, એમ ભાખ્યું જિનરાયરે પ્રાણી. સા૦ ૯ પ્રભાતે ઉઠીને ઉત્તમ પ્રાણી, સુણે સાધુજીનું વખાણરે પ્રાણી; વડા પુન્યાઈ એ પુરૂષોની, પામે અમર વિમાનરે પ્રાણી. સા૦ ૧૦ સંવત

અઢારને વર્ષ ઓગણત્રીસ, ભુસી ગામ ચો-
માસરે પ્રાણી; ઋષિ આસકર્ણજી એણીપેરે
બોલે, હુંતો ઉત્તમ સાધુનો દાસરે પ્રાણી.
સાધુજીને૦ ૧૧

જીવરાશિ.*

(પદમાવતી રાણીની આલોચના.)

હવે રાણી પદ્માવતિ, જીવરાશિ ખમાવે;

* એ ચંપા નગરીના ચેડારાજાની પુત્રી અને દધિવાહન રાજાની સ્ત્રી હતી. તેને ગર્ભાવસ્થામાં દોહદ ઉપજવાથી રાજાનો પોશાક પહેરી પતિ સાથે હાથી ઉપર બેશી નગરીમાં ફરતાં હાથી નાઠો, તેમાં રાજા વડશાખાએ વળગી રહ્યો, અને હાથી રાણીને લેઇ કોઇ અટવીમાં ગયો, ત્યાં પદ્માવતિએ નીચે ઉતરી આ જીવરાશિ કહેલી છે.

જાણપણું જગ દોહિલું, એની વેળાએ આવે. તે મુજ મિચ્છામિ દુક્કડં. ૧ ભવ અનંતાએ કરી, અરિહંતની શાખ; જે મેં જીવ વિરાધિયા, ચોરાશી લાખ. તે૦ ૨ સાત લાખ પૃથ્વી તણા, સાતે અપકાય; સાત લાખ તેઉકાયના, સાતે વળી વાય. તે૦ ૩ દસલાખ પ્રત્યેક વનસ્પતિ, ચોદ સાધારણ; બે-ત્રિ-ચોઇંદ્રી જીવના, બબ્બે લાખ વિચાર. તે૦ ૪ દેવતા તિર્યંચ નારકી, ચચ્ચાર લાખ પ્રકાશી; ચોદ લાખ મનુષ્યના, એ લાખ ચોરાસી. તે૦ ૫ આ ભવ પરભવ સેવિયાં. જે પાપ અઢાર; ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી પરિહરૂં, દુરગતી દાતાર. તે૦ ૬ હીંસા કીધી જીવની, બોલ્યા મૃખાવાદ; દોષ અદત્તાદાનનો, મૈથુન ઉનમાદ. તે૦ ૭ પરિગ્રહ મેળવ્યો કારમો, કીધો ક્રોધ વિશેષ; માન, માયા, લોભ મેં કર્યાં, વળી રાગ ને દ્વેષ.

તે૦ ૮ ક્લેશ કરી જીવ દુભવ્યા, દીધાં કુડાં કલંક; નિંદા કીધી પારકી, રતિ અરતિ નિશંક. તે૦ ૯ ચાડી ખાધી ચોતરે, કીધો થાપણમોસો; કુગુરૂ, કુદેવ, કુધર્મનો, ભલો આણ્યો ભરોંસો. તે૦ ૧૦ ખાટકીના ભવ મેં કીધા, કીધી જીવની ઘાત; ચડીમારને ભવ ચરકલાં, માર્યાં દીનને રાત. તે૦ ૧૧ માછીગર ભવ માંછલાં, ઝાલ્યાં જળવાસ; ધીવર, ભીલ, કોળી ભવે, મૃગ પાડીયા પાસ. તે૦ ૧૨ કાજી, મુલ્લાંને ભવે, પઢયા મંત્ર કઠોર; જીવ અનેક ઝબ્બે કર્યા, કીધાં પાપ અઘોર. તે૦ ૧૩ કોટવાળના ભવે મેં કિધા, આકરા કર-દંડ; બંધીવાનને મરાવીયા, કોરડા-છડી-દંડ. તે૦ ૧૪ પરમાધામી ના ભવે, દીધાં નારકીને દુ:ખ; છેદન-ભેદન વેદના, તાડન અતિ તીખ. તે૦ ૧૫ કુંભારના ભવ મેં કીધા, કાચા નીંભા પકાવ્યા;

તેલી ભવે તલ પીલિયા, પાપે પિંડ ભરા
વ્યા. તે૦ ૧૬ હાળી ભવે હળ ખેડીયાં, ફો-
ડયાં પૃથ્વીનાં પેટ; સુડ–નિંદણ કીધાં ઘણાં,
દીધા બળદ ચપેટ. તે૦ ૧૭ માળીના ભવે
રોપીયાં, નાનાં વિવિધ વૃક્ષ; મૂળ પત્ર ફળ–
ફુલનાં, લાગ્યાં પાપ અલક્ષ. તે૦ ૧૮ અધો
વાઇયાના ભવે, ભર્યો અદકેરો ભાર; પોઠી–
ઊંટ કીડા પડયા, ન આણી દયા લગાર.
તે૦ ૧૯ છીંપાના ભવે છેતર્યા, કીધા રંગણ
પાસ; આગ્ન આરંભ ક્રિયા ઘણા, ધાતુર્વાદ
અભ્યાસ. તે૦ ૨૦ સુરપણે રણ ઝુઝતાં, મા
ર્યાં માણસ વૃંદ; માંસ-મદીરા-માંખણ ભખ્યાં,
ખાધાં મુળ ને કંદ. તે૦ ૨૧ ખાણ ખણાવિ
ધાતુની, અણગળ પાણી ઉલેચ્યાં; આરંભ
કીધા અતિ ઘણા, પોતે પાપજ સિંચ્યાં. તે૦
૨૨ ઇંગાલકર્મ કીધાં વળી, ધર્મે દવજ દી-
ધા; સુસમ ખાધા વીતરાગના, કુડા કોષજ

કીધા. તે૦ ૨૩ બિલી ભવે ઉંદર ગળ્યા, ગરો ળી હત્યારી; મુઢ મુરખ તણે ભવે, મેં જુ લીખ મારી. તે૦ ૨૪ ભાડભુંજા તણે ભવે, એકેંદ્રિય જીવ; જાર–ચણા–ઘઉં સેકિયાં, પાડંતાં રીવ. તે૦ ૨૫ ખાંડણ–પીસણ–ગા- રીનો, આરંભ કીધો અનેક; રાંધણ-શીંધણ અગ્નિનાં, પાપ લાગ્યાં વિશેક. તે૦ ૨૬ વિ- કથા ચાર કીધી વળી, સેવ્યા પાંચ પ્રમાદ; ઇષ્ટ વિયોગ પડાવિયા, રૂદન વિખવાદ. તે૦ ૨૭ સાધુ ને શ્રાવકતણાં, વ્રત લેઇને ભાગ્યાં; મૂળ ને ઉત્તર તણાં, મુજ દુષણ લાગ્યાં. તે૦ ૨૮ સાપ–વીંછી–સિંહ–ચિતરા, સકરા ને સ- મળી, હિંસક જીવતણે ભવે, હિંસા કીધી સબળી. તે૦ ૨૯ સુવાવડ દુષણ ઘણાં, કાચા ગર્ભ ગળાવ્યા; *જીવાણી ઢોળ્યાં ઘણાં,

* પાણી ગળનાં ગરણાંમાં રહેલું પોરાસહિત પાણી. (જીવ પાણી=સંખારાનું પાણી.)

શિયળવ્રત ભગાવ્યાં. તે૦ ૩૦ ધોબીના ભવ
જે કર્યા, જળના જીવ સુંવાળા; ધુળે કરી
જળ રોળિયાં, દાન દેતાં નિવાર્યો. તે૦ ૩૧
લવારના ભવ જે કર્યા, ઘડયાં શસ્ત્ર અપાર;
કોસ કોદાળા ને પાવડા,ચિખચિખતી તરવાર.
તે૦ ૩૨ ગુજરના ભવ જે કર્યા, લીલા ભારા
વહાવ્યા; પાડીને બેલાં સોલયાં, પાડે ઉઠી
છે જવાળા. તે૦ ૩૩ ઓડના ભવ જે કર્યા,
કૂવા-વાવ ખોદાવ્યાં; સરોવર ગળાવિયાં,
વળી ટાંકાં બંધાવ્યાં. તે૦ ૩૪ વાણિયાના ભવ
જે કર્યા, કૂડા લેખ લખાવ્યા; ઓછું આપી
અધિકું લીધું, કૂડાં માપ રખાવ્યાં. તે૦ ૩૫
હાથીના ભવ જે કર્યા, વેલડી વલુરિયાં;
પંખી માળા ચુંથિયા, પાપે પેટજ ભરિયાં.
તે૦ ૩૬ કેરી ને કોઠીંબડાં, વળી લીંબુજ
સોર્યાં; રાઇ ચઢાવી શેલણે, પોતે પાપજ
સિંચ્યાં. તે૦ ૩૭ અણુગળ આંધણ મેલિયાં,

અણુપૂંજયે મૂલે; અણુસોયા કણુ ઓરિયા, તેનાં પાપ કેમ ભૂલે. તે૦ ૩૮ ભવ અનેક ભમતાં થકાં, કીધો કુટુંબ સંબંધ; ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસરૂં, તેણે શું પ્રતિબંધ. તે૦ ૩૯ ભવ અનેક ભમતાં થકાં, કીધો દેહ સંબંધ; ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસરૂં, તેણે શું પ્રતિબંધ તે૦ ૪૦ ભવ અનેક ભમતાં થકાં, કીધો પારગ્રહ સંબંધ; ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસરૂં, તેણે શું પ્રતિબંધ. તે૦ ૪૧ ઈણી પેરે ઇહ ભવ પરભવે, કીધાં પાપ અખત્ર. ત્રિવિધે ત્રિવિધે કરી વોસરૂં, કરૂં જન્મ પવિત્ર. તે૦ ૪૨ હવે રાણી પદ્મમાવતી, કીધાં શરણાં ચાર; સાગારી અણસણ કર્યો, જાણપણાનુસાર. તે૦ ૪૩ રાગ વેરાડી જે સુણે, એ ત્રીજી ઢાળ; સમયસુંદર કહે પાપથી, છુટો તત્કાળ. તે મુજ મિચ્છામી દુક્કડં. ૪૪

અતિચાર શિવાયના મોટા દોષ.

દોહરા.

પર દેવો નહિ પૂજવા, સમકિત લીધું સાર; બાધા લે નિજ દેવની, એમાં દોષ અપાર! ૧ જીવહિંસા કરવી નહીં, વ્રત પ્હેલું શ્રીકાર, જીવ તોડે જીવની, એમાં દોષ અપાર! ૨ અસત્ય વચન ન બોલવું, વ્રત બીજું સ્વીકાર; જૂઠ જણાવે શાનમાં, એમાં દોષ અપાર! ૩ અદત્ત વસ્તુ કોઇની, કરે ન અંગીકાર; ભૂલથી આવ્યું ગોપવે, એમાં દોષ અપાર! ૪ નિજ દારા સંતોષીને, પર દારા પરિહાર; વધુ મૂર્ચ્છા વરવા વધૂ, એમાં દોષ અપાર! ૫ પરિગ્રહને સંકોચવા, નીમ કીધો નિરધાર; તણાય તૃષ્ણા નીરમાં, એમાં દોષ અપાર! ૬ જીંદગી સુધી રોકવી, કીયા

આશ્રવદ્વાર; હદ રાખે અતિ સોકથી, એમાં દોષ અપાર ! ૭ પંદર કર્માદાનીના, ત્યાગ કીધા વેપાર; ધીરે દ્રવ્ય કસાઇને, એમાં દોષ અપાર ! ૮ ડરી અનર્થા દોષથી, છાંડ્યા ચાર પ્રકાર; પંચાતો પરની કરે, એમાં દોષ અપાર ! ૯ સમતાજળમાં ઝીલવા, કર્યું સમાયિક સાર; કષાયકાદવમાં ખૂંચે, એમાં દોષ અપાર ! ૧૦ સાધુ સમ દીન એકનું, દિસાવગાસિક સાર; ઈચ્છા ઉત્તમ આ'રની, એમાં દોષ અપાર ! ૧૧ નિજ આતમને પોષવા, પોષધ કીધો સાર; તન પોષે સુખે સુઇ, એમાં દોષ અપાર ! ૧૨ અન્નોદક વ્હોરાવિયાં, સાધુને ધરિ પ્યાર; ન્યુનાધિકપણું તે વડે, એમાં દોષ અપાર ! ૧૩ તજી ત્રયોદશ દોષ એ, વળિ બીજા અતિચાર; 'મોતી' મળવા મોક્ષપદ, સ્વીકારો વ્રત બાર. ૧૪

रोज धारवाना १४ नियम.

सचित्त दव्व विगय वाणी ।
तंबोल वथ्थं कुसुमेसु ॥
वाहन सयण विलेवण ।
बंभ दिसी न्हाण भत्तेसु ॥

(पृथ्वी, अप्, तेजः, वायु, वनस्पति, त्रस, ए छकायनी रक्षाः तथा असि, मसि ने कृषि ए रीते कुल २३ बाबतना नियम करवा.)

सचित्त—माटी, पाणी, फळ, काष्ट, पत्र, बीज, तथा जे कांइ लीली वस्तु छेद्याने बे घडी थइ न होय तेनुं वजन धारवुं.

द्रव्य—सचित्त अने अचित्त वस्तु वापरवी होय तेनी गणत्री करवी.

વિગઈ—દુધ, દહીં, તેલ, ઘી, ગોળ તથા જે કઢાઇમાં તળાય એ છ વિગયની ગણત્રી કરવી. (વિગઈ—વિકૃતિ.)

વાણી—જોડા, મોજાં વગેરેનું પ્રમાણ કરવું.

તંબોળ—પાન, સોપારી, લવીંગ આદિનું પ્રમાણ કરવું.

વથ્થ—વસ્ત્રનું પ્રમાણ કરવું.

કુસુમેસુ—ફુલ, છીંકણી, અત્તર વગેરે સુંઘવાની ચીજનું પ્રમાણ કરવું.

વાહન—ચરતાં, ફરતાં કે તરતાં વાહનો જેવાં કે, ગાડી, આગબોટ વગેરેનું પ્રમાણ કરવું.

સયણ—બીછાનું, પાટલા, ખુરશી વિગેરેનો નિયમ.

વિલેવણ—સુખડ, ચંદન વગેરે વિલેપનનું પ્રમાણ.

બંભ—બ્રહ્મચર્યનો નિયમ.

દિસી—છદિશાએ જવાના ગાઉનું પ્રમાણ.

ન્હાણ—બધે શરીરે નહાવાનો નિયમ

ભત્તેસુ—જમવાની વસ્તુઓનું પ્રમાણ

પૃથ્વીકાય—માટી, મીઠું, ખડી, ખારો વગેરેનું પ્રમાણ.

અપકાય—પાણીનું પ્રમાણ.

તેઉકાય—દીવા, ચુલા, સઘડીઓ વગેરેનું પ્રમાણ

વાઉકાય—પંખા, ધમણો, હીંચકા વગેરેનું પ્રમાણ.

વનસ્પતિકાય—શાક વગેરેનું પ્રમાણ

અસિ—ધાર, અણી ને ધબાકો એટલે તરવાર, ભાલો કે તોપ અને બંદુક, છરી વગેરે અસ્ત્ર:ને શસ્ત્રોનું પ્રમાણ

મસિ—સ્યાહી, ખડીયા, કલમ, રંગવાનું પાણી વગેરેની ગણત્રી.

કૃષિ—ખેતી, ટાંકાં, ભોંયરાં, કુવા, તળાવ વગેરેનું પ્રમાણ.

માર્ગાનુસારીના ૩૫ બોલ.

૧ ન્યાયથી ધન મેળવવું ૨ ઉત્તમ પુરૂષોના આચરણને અનુસરવું ૩ સરખા કૂળ તથા શીલવાળા સાથે વેવિશાળ કરવું ૪ પાપથી બીતા રહેવું. ૫ પ્રસિદ્ધ દેશાચાર પ્રમાણે વર્તવું. ૬ કોઇનો અવર્ણવાદ બોલવો નહિ. ૭ અતિ પ્રગટ, અતિ ગુપ્ત, અને અતિ દ્વારવાળા ઘરમાં રહેવું નહિ. ૮ સદાચરણી પુરૂષોની સોબત કરવી. ૯ માબાપની સેવા કરવી. ૧૦ ઉપદ્રવવાળા સ્થાનનો ત્યાગ કરવો. ૧૧ નિંદિત કાર્ય કરવું નહિ. ૧૨ પોતાની આવકના પ્રમાણમાં ખર્ચ કરવું. ૧૩ પેદાસના પ્રમાણમાં વેષ રાખવો. ૧૪ બુદ્ધિના આઠ .ગુણોને ખીલવવા. ૧૫ પ્રતિદિન ધર્મનું શ્રવણ કરવું. ૧૬ પ્રથમનું

ભોજન પચ્યા શિવાય જમવું નહિ. ૧૭ વખતસર જમવું. ૧૮ ધર્મ, અર્થ અને કામને બાધા ન થાય તેમ સેવવું. ૧૯ પ્રાહુણા તથા ગરીબોને અન્નપાન દેવું. ૨૦ ખોટો હઠ ન કરવો. ૨૧ ગુણી પુરૂષોનો પક્ષ કરવો. ૨૨ નિષેધેલા દેશમાં જવું નહિ. ૨૩ પોતાનું બલાબલ વિચારી કામ કરવું. ૨૪ જેનું પોષણ કરવું ઘટે તેનું કરવું. ૨૫ શુભ આચારવંત તથા બહુશ્રૂત પુરૂષની ઉપાસના કરવી. ૨૬ દીર્ઘદર્શી થવું. ૨૭ વિશેષજ્ઞ થવું. ૨૮ કૃતજ્ઞ થવું. ૨૯ લોકપ્રિય થવું. ૩૦ લજ્જાવંત થવું. ૩૧ દયાવંત થવું. ૩૨ સૌમ્યવૃત્તિ (શાંત સ્વભાવ) રાખવી. ૩૩ પરોપકાર 'કરવો. ૩૪ આઠ મદને જીતવા. ૩૫ ઇંદ્રિઓને કબજે રાખવી.

સાધુજીને વહોરાવવા સંબંધી છન્નું દોષ.

વહોરાવનારથી લાગતા દોષો.

૧ સાધુ માટે રાંધીને આપે. ૨ સચિત્તનું અચિત્ત કરી આપે. ૩ સાધુ માટે કરેલા ખોરાકનો જરા પણ ભાગ ભળેલ હોય તેવું વહોરાવે. ૪ સાધુ વગર બીજાને ન આપે. ૫ સાધુ માટે જમણવાર આઘો પાછો કરે. ૬ ઘર તથા સાધુ માટે ભેળું રાંધી આપે. ૭ અજવાળું કરીને આપે. ૮ વેચાતું લેઇને આપે. ૯ ઉછીનું લેઇને આપે. ૧૦ બદલાવીને આપે. ૧૧ સાધુ રહે ત્યાં લાવીને આપે. ૧૨ ડાટો ખોલીને આપે. ૧૩ મેડીએથી નીચે લાવીને આપે. ૧૪ ભોંયરામાંથી લાવીને આપે. ૧૫ ઉચકાવીને આપે. ૧૬ સહીઆરી ચીજ બધા ભાગીદારની રજા

વગર આપે. ૧૭ સાધુ માટે આધણમાં અધિક રાંધી આપે

વહોરનારથી લાગતા દોષો.

૧૮ બાળકને રમાડીને લે ૧૯ સંદેશો કહીને લે. ૨૦ નિમિત્ત (ભવિષ્ય) ભાખીને લે. ૨૧ પોતાની જાતિ ઓળખાવીને લે. ૨૨ કરગરીને લે. ૨૩ વૈદું કરીને લે. ૨૪ દેનાર ઉપર ક્રોધ કરીને લે. ૨૫ અહંકાર કરીને લે. ૨૬ કપટ કરીને લે. ૨૭ લોભ કરીને લે. ૨૮ આહાર લીધા પહેલાં કે પછી આપનારનાં બહુ વખાણ કરે. ૨૯ વિદ્યા શીખવીને લે. ૩૦ મંત્ર શીખવીને લે ૩૧ ચુરણ આપીને લે. ૩૨ નક્ષત્રના જોગ તથા સામુદ્રીક શીખવીને લે. (* *આ ૩૨ દોષો શ્રી નિસિથ-સૂત્રમાં કહ્યા છે.) ૩૩ વહોરતાં શંકા ઉપજે છતાં લે. ૩૪ અયોગ્ય વાસણથી વસ્તુ વહોરે ૩૫ સચિત્ત ઉપર મુકેલું છે તે લે. ૩૬ સચિત્તથી ઢાંકેલું છે તે લે. ૩૭ સચિત્ત વાસણથી કાઢેલું છે

તે લે. ૩૮ સુરદાસનું દીવેલું લે. ૩૯ સચિત્ત અચિત્ત ભેગું હોય તે લે. ૪૦ શસ્ત્ર પ્રગમેલાનથી તે લે. ૪૧ તરતનું લી પણ કચરીને આપે તે લે ૪૨ ઢોળાતાં આપે તે લે (* *આ છેલ્લા ૧૦ દોષ એષણાના છે.) ૪૩ આહારને વખાણે. ૪૪ આહારને વખોડે ૪૫ સંયોગ મેળવી સ્વાદિષ્ટ થાય તેમ કરે. ૪૬ ભૂખના પ્રમાણથી વધારે જમે. ૪૭ ભૂખ વગેરે ૭ કારણવિના આહાર કરે. (* * આ છેલ્લા પાંચ દોષ માંડલિયાના છે.) ૪૮ ચણીયારાં વાળાં કમાઃ ઉઘાડીને કે અધુકડાં ઉઘાડીને આપે તે લે. ૪૯ ઢાંકણીમાં કાઢી મુકેલું આપે તે લે. ૫૦ બાકળા ઉજ્જાળવા કર્યા હોય તે ઉજ્જાળ્યા પહેલાં લે. ૫૧ દેખાતું ન હોય તે લે. ૫૨ નઠારો આહાર મળ્યા પછી એ પરઠવી દેઇશું એમ ધારી સારો આહાર વહોરે. (* *આ છેલ્લા પાંચ દોષ આવશ્યક સુત્રમાં કહ્યા

છે.) ૫૩ દાનશાળાનું લે. ૫૪ મુએલા પાછળ નાખે તે લે ૫૫ સાધુસંત સારૂ કર્યું હોય તે લે. ૫૬ રાંક માટે કરેલું હોય તે લે. ૫૭ એકના એક ઘરનું રોજ રોજ લે. ૫૮ જગાની આજ્ઞા આપનારનું લે. ૫૯ વિષય વધારે તેવો ખોરાક લે. ૬૦ વિના કારણે ઉંચો ખોરાક ઇચ્છા મુજબ માગીને લે. ૬૧ સાચવતો? સંઘટે છે તે લે. ૬૨ ખાવાનું થોડું ને નાખી દેવાનું ઝાઝું તેવું લે. ૬૩ ચોર જુગારી વગેરે નિંદનીકનું લે. ૬૪ જેની મના કરી હોય તેના ઘેરથી લે. ૬૫ અપ્રતિતકારી (ગણિકા) નું લે. ૬૬ વહોરાવ્યા પછી દોષ લગાડે તેવાનું લે. ૬૭ દારૂવાળા વાસણથી વહોરાવેલું લે. (*આ છેલ્લા પંદર દોષ દસવૈકાલિક સૂત્રમાં કહ્યા છે.) ૬૮ પોતાની નાત જાત કે સંપ્રદાયનું જ વહોરે. ૬૯ પરોણા માટે કરેલું તે પરોણા જમ્યા પહેલાં વહોરે (*આ છેલ્લા બે દોષો ઠાણાંગજી સૂત્રમાં છે.) ૭૦ માંસવાળા વાસણથી

વહોરે. ૭૧ નિત્ય પ્રત્યે માન બાંધીને લે. ૭૨ નાત જમતી હોય ત્યાંથી લે. ૭૩ ભીખારીની અંતરાય પડાવીને લે ૭૪ વાયદો ઠરાવી આહાર વસ્ત્ર વહોરે. (*આ છેલ્લા પાંચ દોષ આચારાગ સૂત્રમાં કહ્યા છે.) ૭૫ સૂર્ય ઉગ્યા પહેલાં વહોરે. ૭૬ પહેલા પહોરનું વહોરેલું છેલ્લા પહોરમાં ખાય. ૭૭ બે ગાઉ ઉપરાંત લેઇ જઇને જમે. ૭૮ નોતરીને તેડી જાય તેનું વહોરે. ૭૯ અટવી ઉતરનાર માટે છે તે લે. ૮૦ દુકાળમાં રાંકાં માટે છે તે લે. ૮૧ વરસાદમાં રાંકાં માટે છે તે લે. ૮૨ રોગી માટે કરેલ છે તે રોગી જમ્યા પહેલાં લે. (*આ છેલ્લા સાત દોષ ભગવતિજી સૂત્રમાં કહ્યા છે.) ૮૩ સાધુ માટે કુલેર કરી દે ૮૪ દહીંકુર કરી દે. ૮૫ પાણી સિવાય બીજી કાઇ ચીજ પોતાના હાથે લે. ૮૬ માંહીથી બહાર કાઢી દે તે લે ૮૭ ચારણભાટની પેઠે દેનારનાં વખાણ કરીને લે. (*આ છેલ્લા પાંચ દોષ

પ્રશ્ન વ્યાકરણમાં છે.) ૮૮ બાળક માટે કરેલ હોય તે લે. ૮૯ ગર્ભવતી માટે કરેલ હોય તે તેના જન્મ્યા પહેલાં લે. (*⁎* આ છેલ્લા બે દોષ દશાશ્રુતસ્કંધમાં છે.) ૯૦ 'છેરે કોઈ દાતાર ?' એમ કહીને લે. ૯૧ અંટવીમાં એકાદ દિવસ લાકડાં લેવા જનારના ભાથામાંથી લે. ૯૨ અન્ય દર્શની કે વેષધારી પાંસેથી આહાર વસ્ત્ર લે. ૯૩ પાસથ્થા—સંયમ ગુણ વિના વેષ રાખી માગી ખાય તેનું લે. ૯૪ દુગંછનિકનું લે. ૯૫ ગૃહસ્થ સાથે આવી, ઓળખાવીને અપાવે એવી રીતે લે. (*⁎* આ છેલ્લા ૭ દોષ નિસિથસૂત્રમાં છે.) ૯૬ રોગાદિક કારણ વિના ઘણી વાર આહાર રાખી મુકે. (*⁎* આ એક દોષ વેદકલ્પ સૂત્રમાં છે)

ખાસ સ્થાનકવાસી ભાઇઓ સારૂ
ગુજરાતી અક્ષરમાં
શુદ્ધ સરલ રસિક ઢાલોમાં

કવિ કેસરાજજી કૃત

"રામરાસ."

આ ગ્રંથ મળતો ન હોવાથી તેની બીજી આવૃત્તિ યથાશક્તિ શુદ્ધ કરીને જાડા ગલેઝ કાગળપર છપાવેલ છે. આ ગ્રંથમાં રામ–રાવણનું ચરીત્ર પદ્યરૂપે રસિક જુદી જુદી રાગ રાગણીની ઢાલોમાં આલેખવામાં આવ્યું છે, અને તે એટલો તો રસીક છે કે, વાંચનાર સજ્જનોને સાનંદાશ્ચર્ય થયા વિના રહેતો

નથી; વળી વધારે રસિક કરવા સારૂ પ્રસંગાન્તર્ગત વૈરાગ્ય, નીતિ, શીલ તથા સત્યપ્રતિજ્ઞા પ્રમુખ અત્યંત રસીક કથાઓ નાંખેલ છે. ગ્રંથ દળદાર. પાકું પૂઠું કીંમત ૧-૮-૦.

મળવાનું ઠેકાણું.

શ્રાવક ભીમસિંહ માણેક.

જૈન પુસ્તકો, તીર્થોના નકસા અને પજુસણના ફેન્સી કાર્ડ, કંકોત્રીઓ, પ્રસિદ્ધ કરનાર અને વેચનાર.

માંડવી શાકગલી—મુંબઈ.

